

Uczciwe wybory

Podręcznik dla osób, które pracują przy wyborach w różnych rolach, na przykład jako członkowie komisji wyborczych, mężowie zaufania, obserwatorzy społeczni, obserwatorzy mediów, autorzy protestów wyborczych

Wersja 0.1.5 bardzo niekompletna z 31.05.2023

Aktualna wersja do pobrania tu: <https://ow.org.pl/podrecznik.pdf>

Katarzyna Kamińska

Andrzej Maliński

Marcin Skubiszewski

Wydawcą podręcznika jest stowarzyszenie Obserwatorium Wyborcze.

Razem z nami obserwuj wybory i broń demokracji <https://ow.org.pl>

Spis treści

Rozdział 1 System raportowania Obserwatorium Wyborczego.....	4
1.1 Wstęp: Szybkie raporty elektroniczne.....	4
1.2 Jak założyć konto pozwalające wysyłać raporty.....	5
1.2.1 Co otrzymujemy po aktywacji konta.....	12
1.2.2 Aplikacje do wysyłania raportów: którą wybrać?.....	13
1.3 Jak zainstalować i skonfigurować KoBo Collect.....	14
1.3.1 Jak zainstalować KoBo Collect.....	14
1.3.2 Jak skonfigurować KoBo Collect.....	19
1.4 Praca z KoBo Collect.....	27
1.4.1 Pobieranie formularzy z serwera.....	27
1.4.2 Wypełnianie pustego formularza.....	32
1.4.3 Jak kasować czyste formularze w KoBo Collect.....	34
1.4.4 Struktura formularza.....	40
1.5 Nawigacja.....	46
1.5.1 Poruszanie się po formularzu.....	46
1.5.2 Tworzenie grup powtarzalnych.....	49
1.5.2.1 Video, foto, audio.....	49
1.5.2.2 Kolejne strony protokołu.....	51
1.5.2.3 Kolejne protokoły.....	53
1.6 Wysyłanie formularzy.....	54
1.7 Enketo.....	58
1.7.1 Informacje podstawowe.....	58
1.7.1.1 Zapisywanie wersji roboczej.....	60
1.7.1.2 Wysyłanie formularza.....	62
1.7.2 Wypełnianie formularza.....	63
1.8 Sytuacje szczególne.....	68
1.8.1 Jak zmienić parametry istniejącego konta (w szczególności: jak zmienić zapomniane hasło)?.....	68
1.8.1.1 Zapomniane hasło.....	68
1.8.1.2 Zmiana innych parametrów.....	70
1.8.2 Sytuacje nietypowe przy tworzeniu konta: co zrobić, jeśli podczas próby utworzenia konta pojawiła się strona podobna do rysunku 12 (str. 70)?.....	72
1.8.2.1 Sytuacja 1: ktoś używał tego samego komputera przed nami.....	72
1.8.2.2 Sytuacja 2: jesteśmy zalogowani, ale nie pamiętamy, dlaczego, na jakie konto i od kiedy.....	72
1.9 Wsparcie techniczne.....	74
Rozdział 2 Praca koordynatora.....	75
2.1 Jakie umiejętności i wiedzę powinien mieć koordynator.....	75
2.2 Opieka nad obserwatorami przed wyborami.....	76
2.3 Opieka nad obserwatorami w dniu wyborów.....	77
2.4 Zadania koordynatora po wyborach.....	77

Wprowadzenie

Obserwatorium Wyborcze broni demokracji. We wstępie opisujemy, jak to robi i dlaczego właśnie tak. Cała reszta tekstu to czysto techniczna instrukcja.

Rozdział 1

System raportowania

Obserwatorium

Wyborczego

1.1 Wstęp: Szybkie raporty elektroniczne

Obserwatorium Wyborcze opiera swoją pracę na raportach składanych elektronicznie. Raporty obejmują zarówno to, co dzieje się przed dniem wyborów (na przykład zachowanie mediów, losowania składów komisji wyborczych, sprawdzanie poprawności podpisów poparcia dla kandydatów), jak również to, co dzieje się podczas głosowania i zaraz potem (przebieg głosowania i liczenia głosów, zbieranie danych przez okręgowe komisje wyborcze).

Szybkie składanie raportów jest ważne, gdyż w przypadku nieprawidłowości **szybkość reakcji jest często decydująca**. Świetnym przykładem jest sytuacja z roku 2019, w której opozycja (pakt senacki) straciła fotel senatora z Jeleniej Góry z powodu oszustwa wyborczego: karty do głosowania były nieprawidłowe, skłaniały wyborców opozycji do głosowania na kandydata innego niż ten z paktu senackiego. Sytuacji nie naprawiono z powodu zbyt późnej reakcji ze strony polityków opozycji i społeczeństwa obywatelskiego, a można ją było naprawić, chociażby informując szeroko wyborców na czas, kto jest kandydatem paktu senackiego (dokładniejszy opis sprawy jeleniogórskiej: rozdz. xx – do zrobienia).

Sytuacji takich, jak ta z Jeleniej Góry, jest więcej. Dlatego:

- **Raportujemy szybko.** Obserwatorium Wyborcze prosi osoby obecne w komisjach wyborczych o raportowanie na bieżąco (a nie po powrocie do domu z komisji), o ile tylko możliwe.
- **Raportujemy przy pomocy specjalnego systemu, szczególnie odpornego na zakłócenia** takie jak wyładowana bateria czy chwilowy brak internetu. Właśnie ten system pozwala raportować z dowolnego urządzenia (smartfon, tablet, laptop) bez czekania, aż wrócimy do domu.

Nasz system raportowania, to **KoBo Toolbox**. Tworzony jest od wielu lat przez różne organizacje i szeroko używany na świecie, przeznaczony jest do użytku w trudnych warunkach (np. w obozach uchodźców w Afryce, gdzie elektryczność i internet nie zawsze działają). Wersja, której używamy, jest specyficzna dla Obserwatorium Wyborczego (zawiera nasze własne ulepszenia).

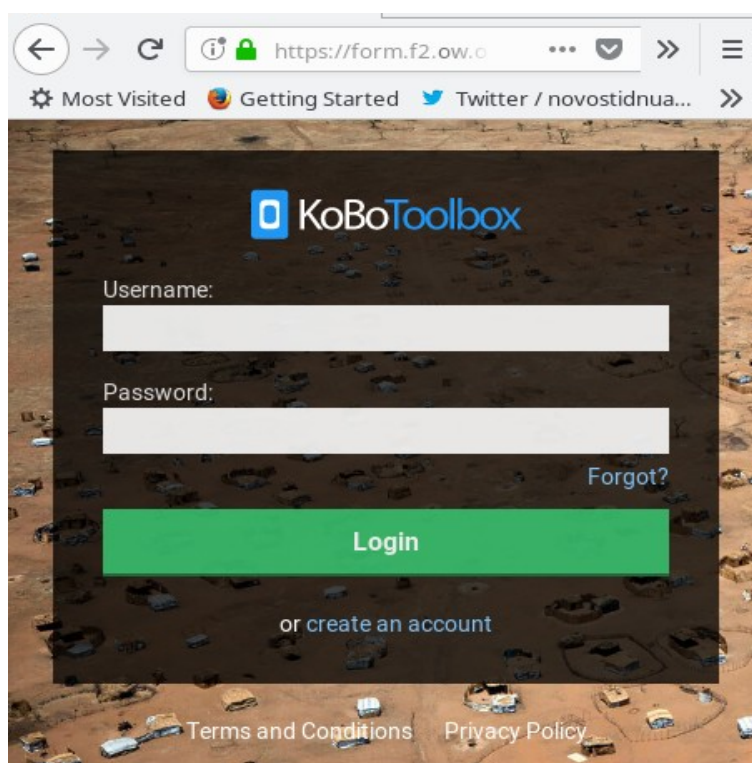
Kolejny podrozdział (1.2) wyjaśnia, jak założyć konto w systemie raportowania. Dalsze rozdziały wyjaśniają...

1.2 Jak założyć konto pozwalające wysyłać raporty

Posiadanie konta w naszym systemie jest niezbędne, by móc wysyłać jakiegokolwiek raporty (z obserwacji mediów, z obserwacji głosowania i inne).

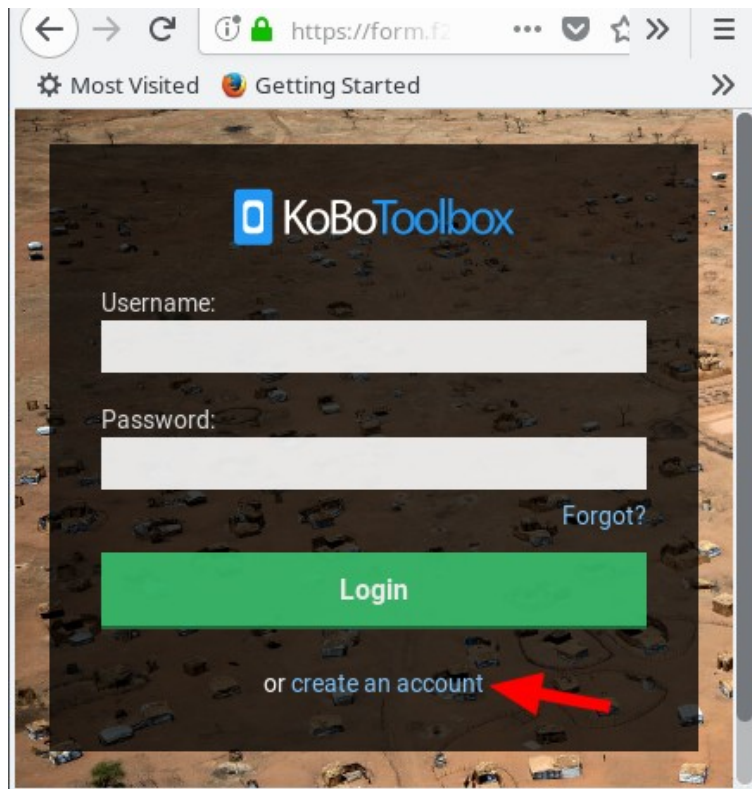
Konto takie każdy obserwator otwiera sobie sam, używając dowolnego komputera, tabletu lub smartfona (to nie musi być ten komputer, z którego potem będą wysyłane raporty). Każdy otwiera konto tylko raz: kto już ma konto (nawet stare, na przykład utworzone pół roku temu w czasie szkolenia club pięć lat temu z okazji poprzednich wyborów), ten nie ma powodu, by otwierać drugie.

Aby utworzyć konto, obserwator najpierw otwiera stronę web znajdującą się tu: <https://f2.ow.org.pl> Strona, która się otworzy, wygląda tak:

Rysunek 1: Strona, która pojawia się, kiedy obserwator zaczyna tworzyć konto w f2.ow.org.pl

Aby utworzyć konto, klikamy „**create an account**” (utwórz konto):

... co prowadzi nas do strony tworzenia konta:

← → ↻ <https://form.f2> ... 🛡️ ☆ >> ☰

⚙️ Most Visited 🌐 Getting Started >>

English ▾

KoBoToolbox

Create an account

Name Organization name

Marcin Skubiszewski

Username *

skubi57

E-mail *

skubi@sku

Sector Country

Gender

Male Female Other

Captcha *

I'm not a robot

reCAPTCHA
Privacy - Terms

Password *

Password confirmation *

Enter the same password as above, for verification.

Create Account

or [login](#)

Na tej stronie wypełniamy sześć pól, które oznaczone są czerwonymi strzałkami (pozostałe pola są bez znaczenia: można nic nie wpisywać albo wpisać, co się chce):

Name (nazwa): tu wpisujemy swoje imię i nazwisko. Obserwatorium Wyborcze wymaga, żeby było to prawdziwe imię i nazwisko (żadnych pseudonimów).

Username (nazwa konta, nazwa użytkownika): tu wpisujemy nazwę konta, które chcemy utworzyć w systemie. Można sobie wymyślić dowolną nazwę, ale nazwa może się składać tylko z małych liter łańskich i cyfr. Musi się zaczynać od małej litery. Taka nazwa musi być unikalna (jeśli już istnieje w systemie konto z tą nazwą, to utworzenie naszego konta się nie powiedzie). A więc:

- koteczek5 – ok (o ile taka nazwa jeszcze nie istnieje w systemie)
- Koteczek5 – źle (nie powinno być dużych liter)
- 5koteczek – źle (nazwa powinna zaczynać się od litery)
- kiciuś – źle (tylko litery łańskie, nie powinno być polskich liter)
- skubu – źle, bo taka nazwa już istnieje w systemie

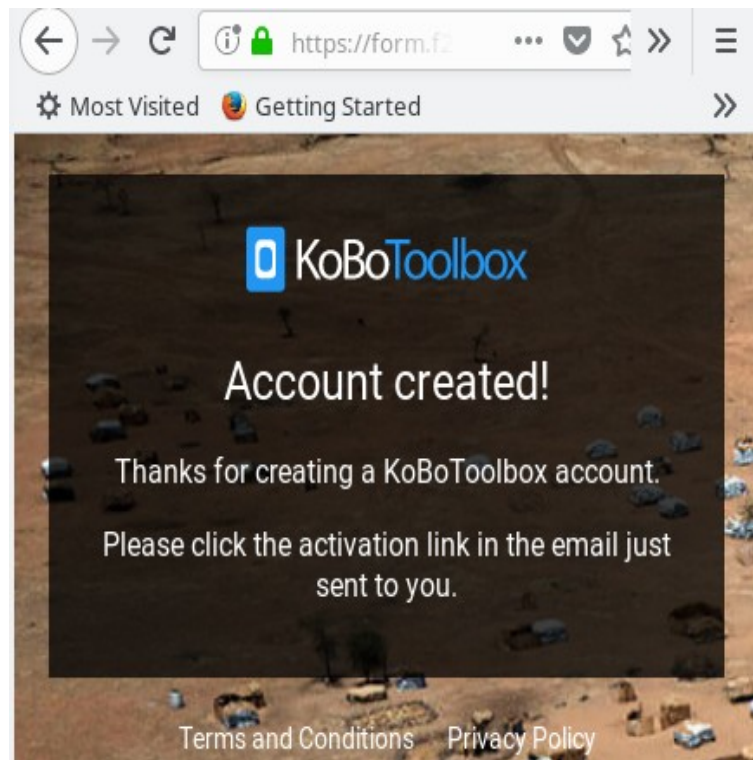
E-mail (adres poczty elektronicznej): to musi być nasz prawdziwy adres. System zaraz wyśle nam wiadomość na ten adres (a więc musi być to adres, do którego mamy dostęp w danym momencie). Następnie Obserwatorium Wyborcze będzie wysyłać ważne wiadomości na ten adres (a więc musi to być nasz prawdziwy adres, musimy czytać wiadomości wysyłane tam).

I'm not a robot (nie jestem robotem): tu należy kliknąć, żeby potwierdzić nasze człowieczeństwo. Czasem po takim kliknięciu pojawiają się obrazki z pytaniami (np. zakreśl te obrazki, na których są samochody). Jeśli się pojawią, należy odpowiedzieć.

Password (hasło): tu podajemy hasło do naszego nowego konta. Hasło nie powinno być zbyt łatwe (proszę nie podawać jednego słowa jako hasła ani hasła poniżej 8 znaków: „kiciuś” jest za łatwe, „konstantynopolitańczykowieczka” też jest za łatwe, bo to tylko jedno słowo).

Password confirmation (podaj hasło ponownie): tu podajemy drugi raz to samo hasło. Musi się dokładnie zgadzać.

Po wypełnieniu sześciu pól z czerwonymi strzałkami, klikamy na zielone pole **Create Account (utwórz konto)**. Jeśli wszystko poszło dobrze, dostajemy następujący komunikat:

Rysunek 2: Komunikat o poprawnym utworzeniu konta.

Jeżeli natomiast konta nie udało się utworzyć, strona tworzenia konta pojawia się ponownie, przy czym pole, z którym były problemy, ma pod sobą czerwony komunikat o błędzie.

Na przykład:

English ▾

KoBoToolbox

Create an account

Name Organization name

Marcin Skubiszewski

Username *

skubi57

A user with that username already exists.

E-mail *

skubi@skubi.eu.org

Sector Country

Gender

Male Female Other

Captcha *

I'm not a robot

reCAPTCHA
Privacy - Terms

Password *

Password confirmation *

Enter the same password as above, for verification.

Create Account

or login

Tu usiłowaliśmy ponownie utworzyć konto z o nazwie **skubi57**. Ponieważ jest to zabronione (dwa konta nie mogą mieć tej samej nazwy), pojawiła się strona tworzenia konta z czerwonym komunikatem o błędzie pod nazwą konta (komunikat brzmi: *A user with that username already exists* – użytkownik o takiej nazwie już istnieje).

Jeśli system wyświetli nam stronę tworzenia konta, z komunikatem o błędzie, poprawiamy treść odpowiednich pól (na przykład: zmieniamy nazwę konta; wpisujemy adres elektroniczny, jeśli poprzednio zapomnieliśmy wpisać), a następnie wpisujemy jeszcze raz dwukrotnie hasło, zakreślamy jeszcze raz „I am not a robot” i ponownie klikamy „Create Account”.

Kiedy już utworzyliśmy prawidłowo konto i pojawił się komunikat z rysunku 2, konto wymaga jeszcze aktywacji (bez tego nie działa). Aby aktywować konto, musimy znaleźć wiadomość, którą system wysłał nam pocztą elektroniczną. Wiadomość może na przykład wyglądać tak:

*From: kobo-f2@ow.org.pl
Subject: Activate your KoBoToolbox Account
To: skubi@sku[...]*

Thanks for signing up with KoBoToolbox!

Confirming your account will give you full access to KoBoToolbox applications. Please visit the following url to finish activation of your new account.

skubi57

<https://form.f2.ow.org.pl/accounts/activate/59d32c97518bf9ae311c5e3bacad064a105c98fa/>

Please visit <http://help.kobotoolbox.org> to find information on how to get started. There you can also post questions to the community (recommended) or to us directly.

*Best,
KoBoToolbox*

Trzeba kliknąć na link w tej wiadomości znajdujący się tuż po nazwą konta (tu nazwa konta, to skubi57). Link ten zaczyna się od <https://form.f2.ow.org.pl/> .

Jeśli nie dostaliśmy takiej wiadomości, to należy obejrzeć katalog SPAM (katalog niepożądanych reklam). Niestety wiadomości dotyczące aktywacji konta często tam trafiają.

Jeśli pomimo obejrzenia katalogu SPAM nie znajdujemy wiadomości, to najpierw upewniamy się, czy tworząc konto wpisaliśmy właściwy adres pocztowy, a jeśli nadal nie wiemy, w czym problem, dzwoniemy po wsparcie.

Uwaga: jeśli utworzyliśmy konto ze złym adresem pocztowym, to

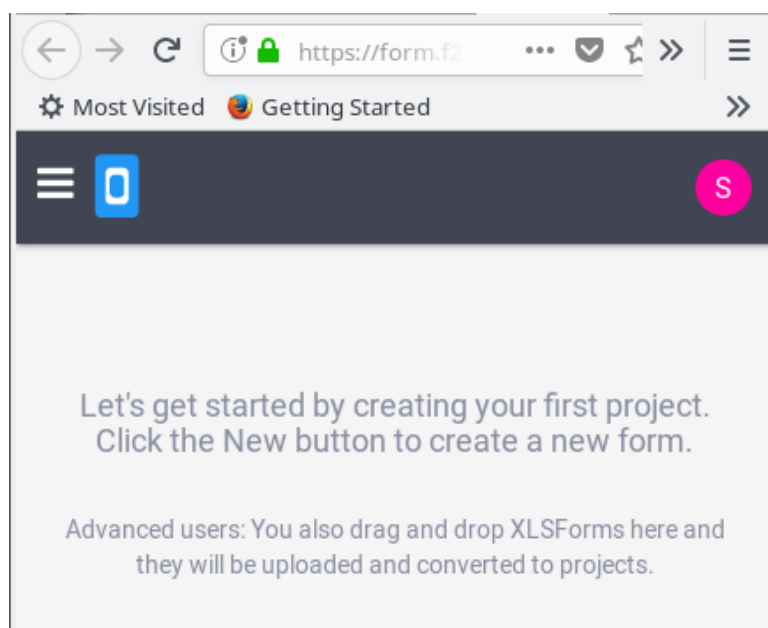
- takiego konta nie możemy używać, bo najpierw trzeba by je aktywować, a to jest niemożliwe przy złym adresie;
- konta nie da się utworzyć ponownie, bo już zostało utworzone i istnieje (mimo że nie jest aktywowane).

Takie konto pozostaje zablokowane aż do momentu, kiedy informatycy Obserwatorium Wyborczego je zlikwidują. A w międzyczasie trzeba utworzyć konto pod inną nazwą. A więc:

- tworzę konto **kicia** z błędnym adresem **kicia@gmaiul.com**
- szukam wiadomości o utworzeniu konta na swoim koncie pocztowym **kicia@gmail.com**
- ... i nic nie znajduję, bo wiadomość została wysłana na zły adres
- ... w tej sytuacji konto **kicia** istnieje, ale nie da się go aktywować. Tworzę inne konto (np. **kicia1**) i go używam – to jest jedyne wyjście w tej sytuacji.

1.2.1 Co otrzymujemy po aktywacji konta

Po kliknięciu na link aktywujący konto otrzymujemy obraz podobny do następującego:

Taki obraz oznacza, że nasze konto jest aktywne, jesteśmy zalogowani do systemu KoBo Toolbox i możemy pracować w systemie.

Co należy zrobić? Wbrew intuicji: po prostu zamknąć tę stronę i nie robić nic. Dlaczego? Otóż ta strona nie służy do wypełniania formularzy, ale do ich tworzenia. Praca obserwatora polega na wypełnianiu formularzy i nie odbywa się za pomocą tej strony.

Oczywiście każdy obserwator może przejrzeć możliwości tworzenia formularzy, które są na tej stronie (możliwości te są bogate i ciekawe). Ale nie jest to niezbędne dla normalnej pracy obserwatora.

1.2.2 Aplikacje do wysyłania raportów: którą wybrać?

Aby móc wysyłać raporty, obserwator musi zainstalować i umieć używać jedną z aplikacji: **KoBo Collect** lub **Enketo**. Którą z nich wybrać? Oto kryteria:

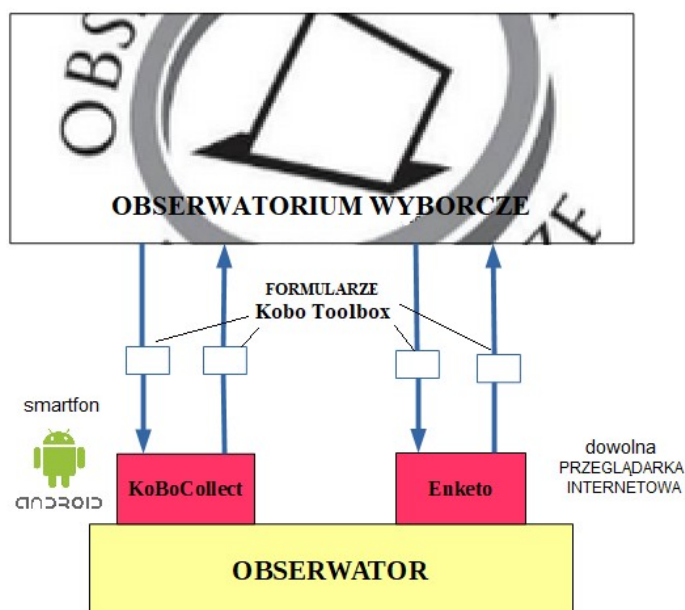
1. W przypadku obserwatora mediów – zdecydowanie należy wybrać **Enketo**.
2. W przypadku obserwatora wyborów (w lokalach komisji wyborczych) i w pozostałych przypadkach trzeba rozważyć wybór.

KoBo Collect działa wyłącznie na telefonach i tabletach z Androidem. A więc każdy, kto nie ma Androida (na przykład używa laptopa lub iPhone'a) siłą rzeczy wybiera **Enketo**.

KoBo Collect jest lepiej przystosowane do małych ekranów, **Enketo** – do dużych. **KoBo Collect** jest całkowicie niezawodne (przynajmniej takie są doświadczenia Obserwatorium Wyborczego), podczas gdy **Enketo** czasami (na szczęście rzadko) odmawia funkcjonowania z niezrozumiałych przyczyn. Z tych powodów:

- osobom, które używają telefonów z Androidem (mały ekran), zalecam **KoBo Collect**
- osoby, które używają tabletów z Androidem z dużym ekranem, nie wiem, co polecić, niech każdy wybierze:
 - **KoBo Collect** jest bardziej niezawodne
 - **Enketo** lepiej wykorzystuje duży ekran (widać kolejne pytania, podczas gdy KoBo Collect zawsze pokazuje tylko jedno pytanie).

Można mieć obie aplikacje, nawet na tym samym telefonie lub tablecie. Każdego, kto ma czas i chęć, zachęcam do spróbowania obu.

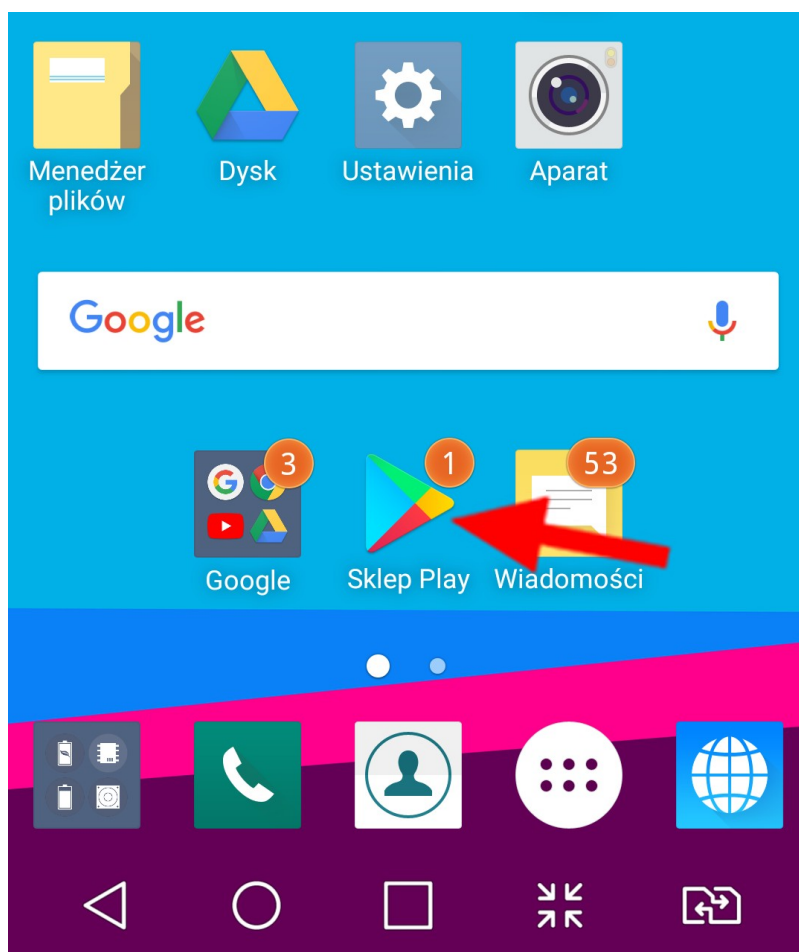

1.3 Jak zainstalować i skonfigurować KoBo Collect

1.3.1 Jak zainstalować KoBo Collect

Jeśli już zarejestrowaliśmy nasze konto w Obserwatorium Wyborczym, kolejnym krokiem powinno być uzyskanie narzędzia do tworzenia i wysyłania raportów. Dla obserwatora wyborów najważniejszym narzędziem będzie KoBo Collect. KoBo Collect jest typową aplikacją systemu Android. Znajduje się w Sklepie Play (sklep Google'a). Jest bezpłatna.

Aby zainstalować KoBo Collect, najpierw musimy znaleźć w telefonie ikonę Sklepu Play i na nią kliknąć:

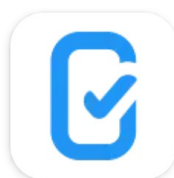

W Sklepie Play szukamy aplikacji KoBoCollect: wprowadzamy w polu wyszukiwania słowo „kobocollect” (bez spacji), wtedy pojawi się aplikacja KoBoCollect (oznaczona poniżej czerwoną strzałką). Klikamy na nią, żeby pobrać i zainstalować:

← kobocollect

O tych wynikach ⓘ

KoboCollect
KoboToolBox

Otwórz

4,6 ★

5 tys. opinii ⓘ

1 mln+

Pobrania

3

PEGI 3 ⓘ

Następnie wyrażamy zgodę na dostęp aplikacji KoBo Collect do najróżniejszych zasobów telefonu i instalujemy.

Postępujemy w ten sam sposób również w przypadku, gdy w naszym telefonie mamy już KoBO Collect, w wersji starszej. Wówczas Sklep Play automatycznie zaproponuje aktualizację. Koniecznie należy wyrazić zgodę (stare wersje nie są dobre).

Gdy aplikacja KoBo Collect już jest zainstalowana, jej ikona wygląda tak:

Jeśli uruchomimy aplikację klikając w tę ikonę, zobaczymy taki oto ekran:

Wybieramy Manually enter project details (Ręcznie wprowadź szczegóły projektu)

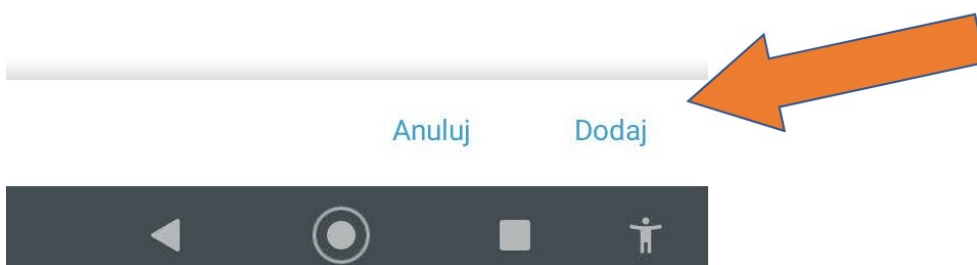
Add project

URL

Identyfikator użytkownika

Hasło

ⓘ After you add your project, you can configure it in Settings

Wpisujemy URL: <https://f2.ow.org.pl>, nasz identyfikator i hasło, ustalone podczas rejestracji konta. Klikamy Dodaj.

Wyświetli się:

1.3.2 Jak skonfigurować KoBo Collect

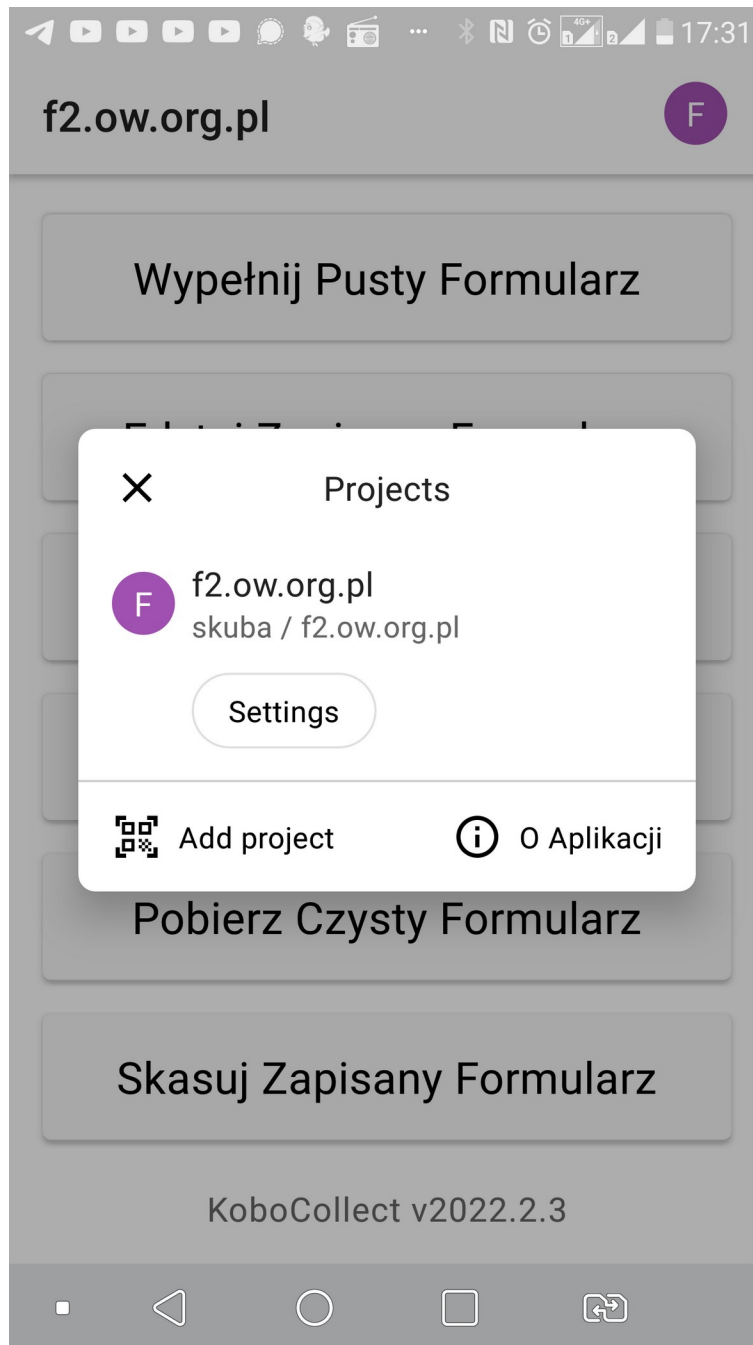
Aby KoBo Collect współpracował z serwerem **f2.ow.org.pl** i pobierał formularze Obserwatorium Wyborczego, musi zostać odpowiednio skonfigurowany (domyślna konfiguracja powoduje, że KoBo Collect pobierze zupełnie inne formularze).

Aby rozpocząć konfigurację, w menu głównym KoBo Collect (tym, które pokazane jest na poprzednim obrazku), należy kliknąć na kolorowe kółko z literą F.

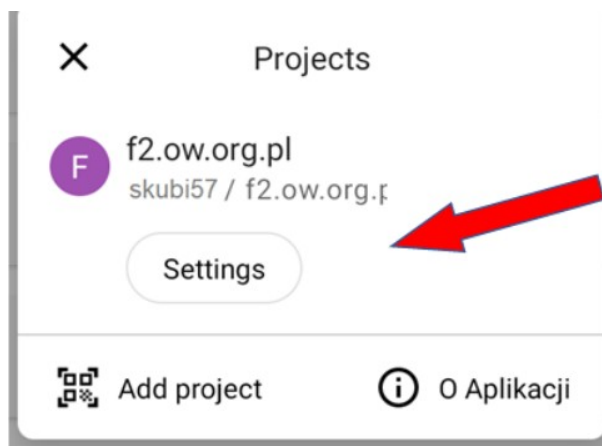

Rysunek 3: Strona ustawień parametrów projektu

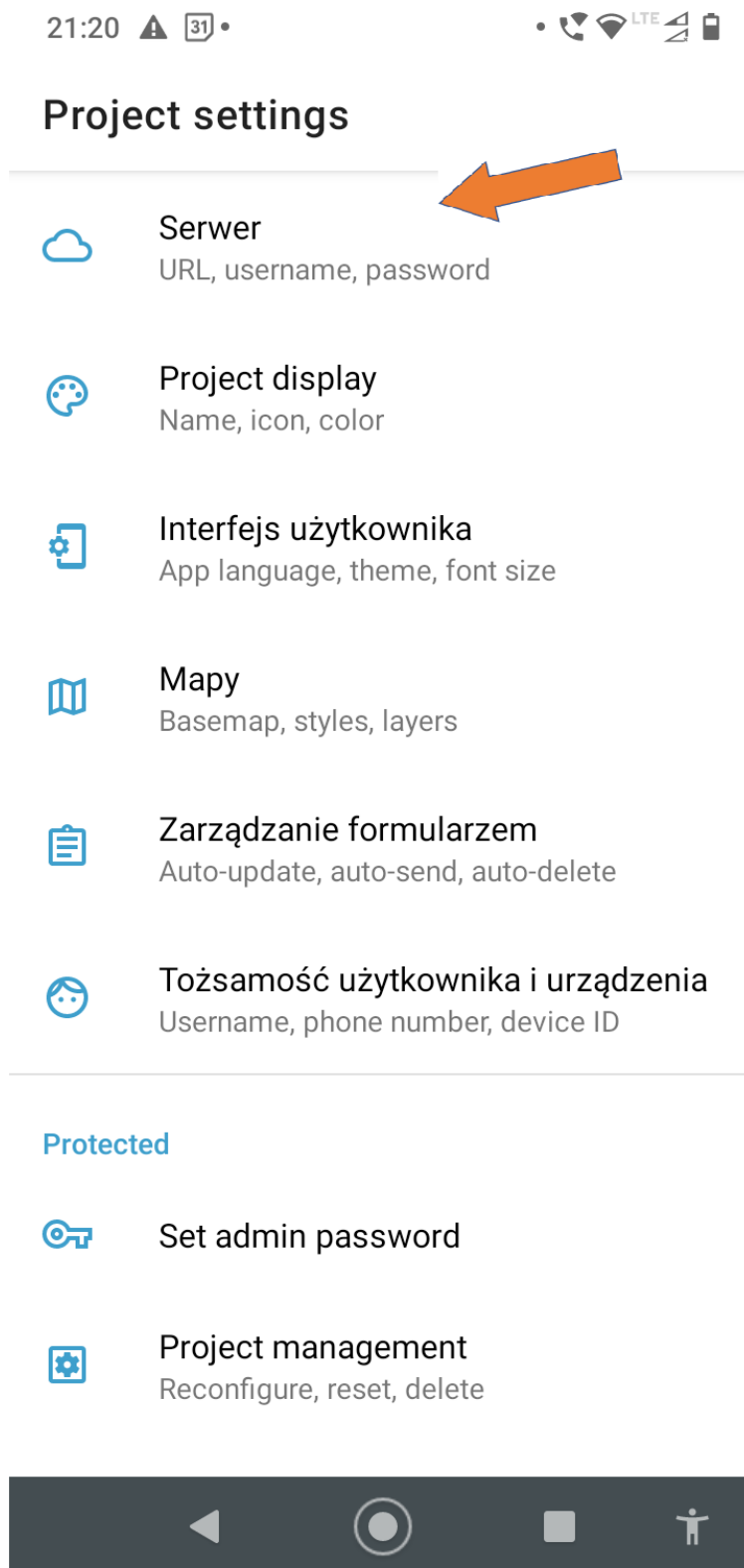
Pojawi się nakładka:

Klikamy „Settings” - Ustawienia

... następnie otwiera się strona konfiguracyjna „Ustawienia Projektu”, które wygląda tak:

Rysunek 4: Strona ustawień parametrów projektu

Klikamy „Serwer”.

Na stronie Ustawienia Serwera wprowadzamy ustawienia:

Typ sprawdzamy czy jest pożądana wartość – **KoBo Toolbox**

URL wpisujemy - <https://f2.ow.org.pl/skuba> (ta wartość jest taka sama dla wszystkich obserwatorów)

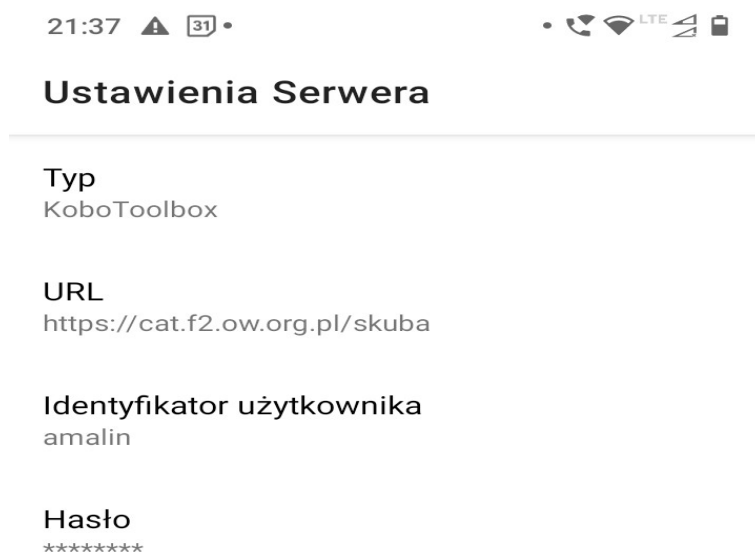
Identyfikator użytkownika

tu wpisujemy nazwę konta (login), które utworzyliśmy w systemie f2.ow.org.pl (każdy obserwator ma inną nazwę konta)

Hasło

tu wpisujemy hasło konta, które utworzyliśmy w systemie f2.ow.org.pl

Należy dokładnie sprawdzić, czy na tej stronie konfiguracyjnej wpisane są właściwe wartości. Jakikolwiek błąd uniemożliwi funkcjonowanie aplikacji.

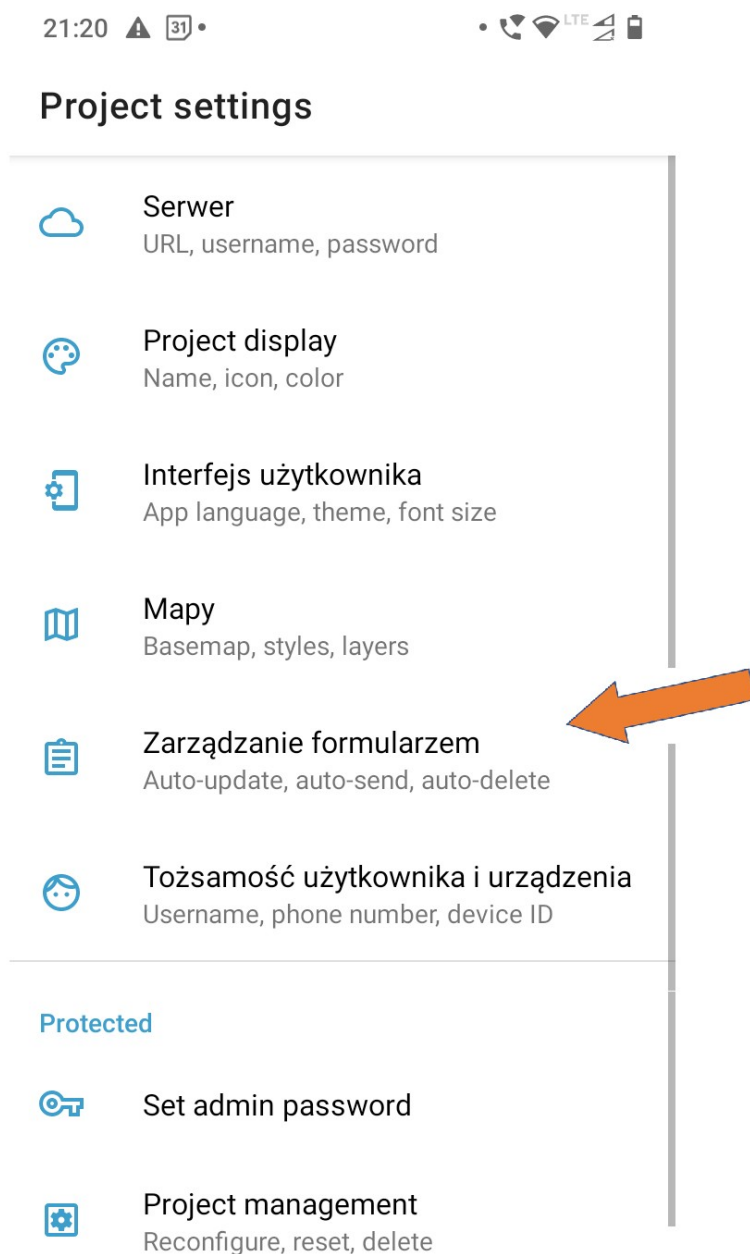
Po skonfigurowaniu tej strony wracamy do menu „Project Settings” przy pomocy strzałki do tyłu (na dole ekranu).

Rysunek 5: Powrót do menu wyższego rzędu

W tym momencie nasz KoBo Collect jest już gotowy do pracy. Jednak dla sprawności i niezawodności naszych działań zaleca się kilka dodatkowych ustawień.

Na stronie „Project settings” klikamy „Zarządzanie formularzem”:

Przejdziemy do strony „Zarządzanie Formularzem”. Strona nie mieści się na ekranie, trzeba ją przewijać, aby zobaczyć całą.

Część 1:

18:48

Zarządzanie formularzem

Aktualizacja formularza

Blank form update mode

Manual

Automatic update frequency

Co piętnaście minut

Automatyczne pobieranie

Automatycznie pobierz zaktualizowane wersje formularzy

Ukryj stare wersje formularzy

Tylko najnowsza wersja pojawi się w Wypełnij Pusty Formularz

Przesyłanie formularzu

Automatyczne wysyłanie

Wifi oraz sieć

Skasuj po wysłaniu

Usuń zakończone formularze i pliki medialne po wysłaniu na serwer.

Wifi oraz sieć

Zostawić nie zaznaczone

Wypełnianie formularzu

Zarządzanie formularzem

Wypełnianie formularzu

Domyślnie zaznacz jako zakończony

Domyślnie zaznacz formularz jako zakończony

Przetwarzanie ograniczeń

Sprawdź poprawność po przeciągnięciu do przodu

Wideo w wysokiej rozdzielczości

Włącz nagrywanie wideo wysokiej rozdzielczości

Rozmiar Obrazu

Rozmiar oryginalny (domyślne)

Pokaż wskazówki do pytań

Nie

Use external app for audio recording

Import formularzu

Finalizuj formularze podczas import..

Wpływa na formularze dodawane bezpośrednio do folderu formularzy.

Zaznacz

Sprawdź poprawność...

Na tej stronie trzeba dokonać takich wyborów, jak na powyższych obrazkach. W szczególności:

Automatyczne wysyłanie: trzeba wybrać „Wifi oraz sieć”. Ten wybór oznacza, że telefon będzie próbował jak najszybciej wysłać do serwera wszystkie wypełnione odpowiedzi, niezależnie od tego, czy ma połączenie z internetem przez sieć komórkową czy przez WiFi. Każdy inny wybór niż „Wifi oraz sieć” oznacza potencjalne opóźnienie w wysyłaniu formularzy i jest zły.

Skasuj po wysłaniu: nie zaznaczamy tego kwadratu, gdyż chcemy zachowywać w telefonie wysłane odpowiedzi (nie chcemy ich kasować).

Domyślnie zaznacz jako zakończony: zaznaczamy ptaszkiem tę rubrykę. Jeśli tego nie zrobimy, to KoBo Collect dla każdej zakończonej odpowiedzi będzie żądać potwierdzenia, że jest ona zakończona – takie dodatkowe potwierdzenie wiąże się z ryzykiem, że zapomnimy potwierdzić i że odpowiedź nie zostanie wysłana.

Przetwarzanie ograniczeń: trzeba wybrać „Sprawdź poprawność po przeciągnięciu do przodu”. Ten wybór powoduje, że KoBo Collect będzie na bieżąco sprawdzać, czy wypełniamy formularz zgodnie z regułami (na przykład: czy nie wpisujemy liczby ujemnej tam, gdzie jest to zabronione).

1.4 Praca z KoBo Collect

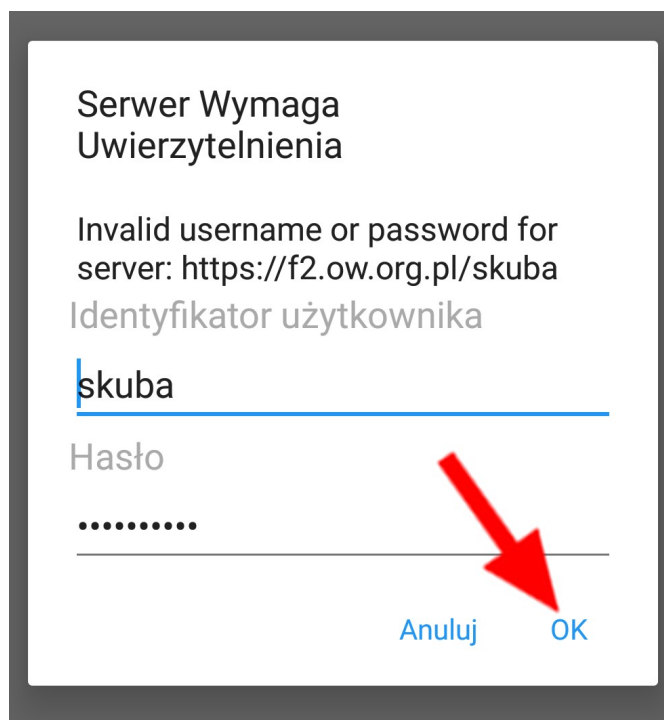
1.4.1 Pobieranie formularzy z serwera

Tworzenie raportu polega na „wypełnianiu formularza”. Formularza przygotowanego dla konkretnych wyborów - tych ,które właśnie obserwujemy. Gdy będziemy mówić o „**Pobieraniu czystego formularza**”, będziemy przez to rozumieć pobieranie schematu raportu wraz z zakodowanymi regułami określającymi możliwości rozszerzania tego schematu. Mówiąc o

„**Wypełnianiu pustego formularza**” będziemy rozumieć czynność poprzedzoną automatycznym sklonowaniem pustego formularza wg schematu określonego przez ostatnio wykonaną czynność „Pobieranie czystego formularza”.

Aby pobrać formularze, najpierw idziemy do menu głównego aplikacji (na przykład uruchamiając aplikację lub, jeśli już jest uruchomiona, przy pomocy strzałki w lewo, tej z rysunku 5 str. 23). W menu głównym klikamy „Pobierz czysty formularz”:

... po kliknięciu „Pobierz Czysty Formularz” może pojawić się następujące pytanie o nazwę konta (login) i hasło na serwerze:

Serwer Wymaga Uwierzytelnienia

Invalid username or password for server: https://f2.ow.org.pl/skuba

Identyfikator użytkownika

skuba

Hasło

.....

Anuluj OK

Jeśli takie pytanie się pojawi, należy kliknąć OK, nie wpisując nic w pola „Identyfikator użytkownika” ani „Hasło” (domyślna zawartość tych pól pochodzi z konfiguracji KoBo Collect, której dokonaliśmy wcześniej).

Gdyby takie pytanie natychmiast pojawiło się ponownie: to znaczy, że „Identyfikator użytkownika” i „Hasło” skonfigurowane w KoBo Collect nie są prawidłowe (nie są odpowiednie dla konta, które utworzyliśmy na **f2.ow.org.pl**). Należy poprawić konfigurację (rozdział 1.3.2, str. 19).

Jeśli nie ma niezgodności danych i są one poprawne, zostajemy przeniesieni do listy formularzy do pobrania:

Pobierz Czysty Formula...

	Wybory do Sejmu i do Senatu 2019
ID: aq4Vi8LgvescXRrUi8R3LJ	☐
	Ruda Śląska 2022
ID: a8Hka7jPrA52F4xMJbtgrm	☒
	Przystąpienie do Stowarzyszenia
ID: ackZf6bpXADYeeDrdHKzz4	☐
	Prezydent 2020
ID: aQrGtppJ9yYNNBywnxKE65	☐
	eurowybory
ID: aUbau4U6CCsCB5AUytbhEx	☐
	Czy moje nazwisko powinno być cytowane w raportach?
ID: a4fRLApMhJ3jVXQdTbEnaQ	☒

Zaznacz
Wszystkie

Odśwież

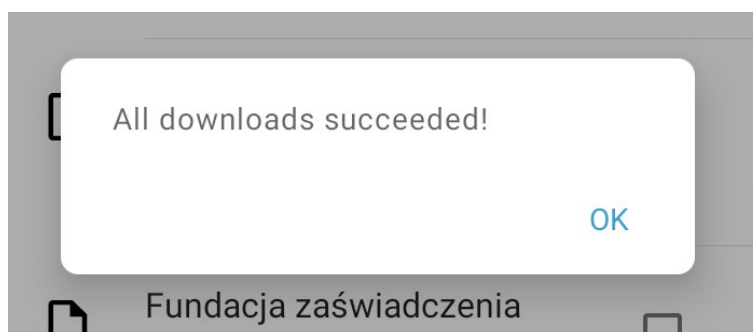
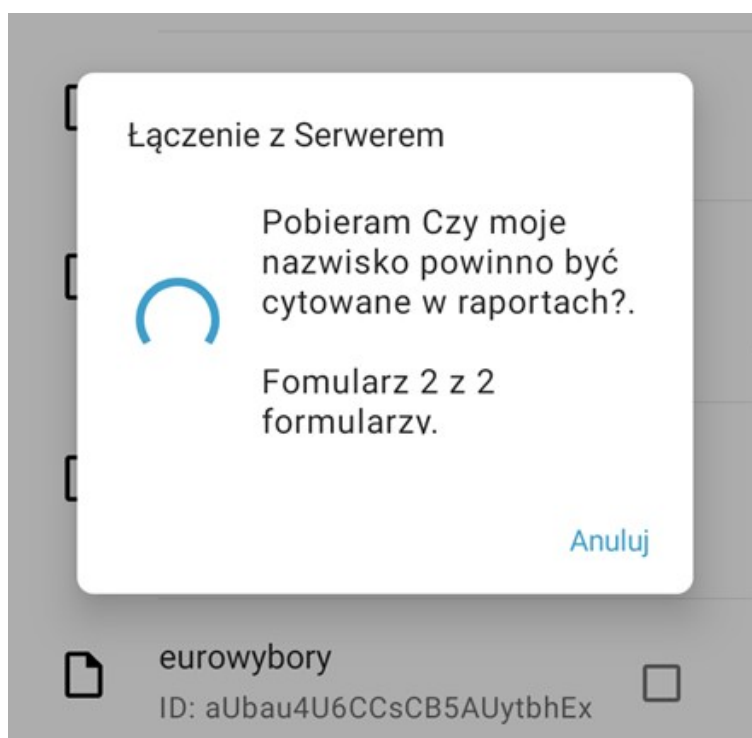
Pobierz
Wybrane

Jeśli lista dostępnych formularzy, jak w powyższym przykładzie, nie mieści się na ekranie, możemy ją przewijać. Możemy wybierać pożądane formularze klikając na pojedyncze kwadraty, możemy też posługiwać się klawiszem „Zaznacz wszystkie”. Po użyciu klawisza „Zaznacz wszystkie” klawisz ten przemienia się w „Odznac wszystkie”. Po zaznaczeniu formularzy, które chcemy pobrać, klikamy „Pobierz Wybrane”.

Które formularze wybrać do pobrania? Zazwyczaj dwa, podobnie jak na powyższym obrazie, mianowicie:

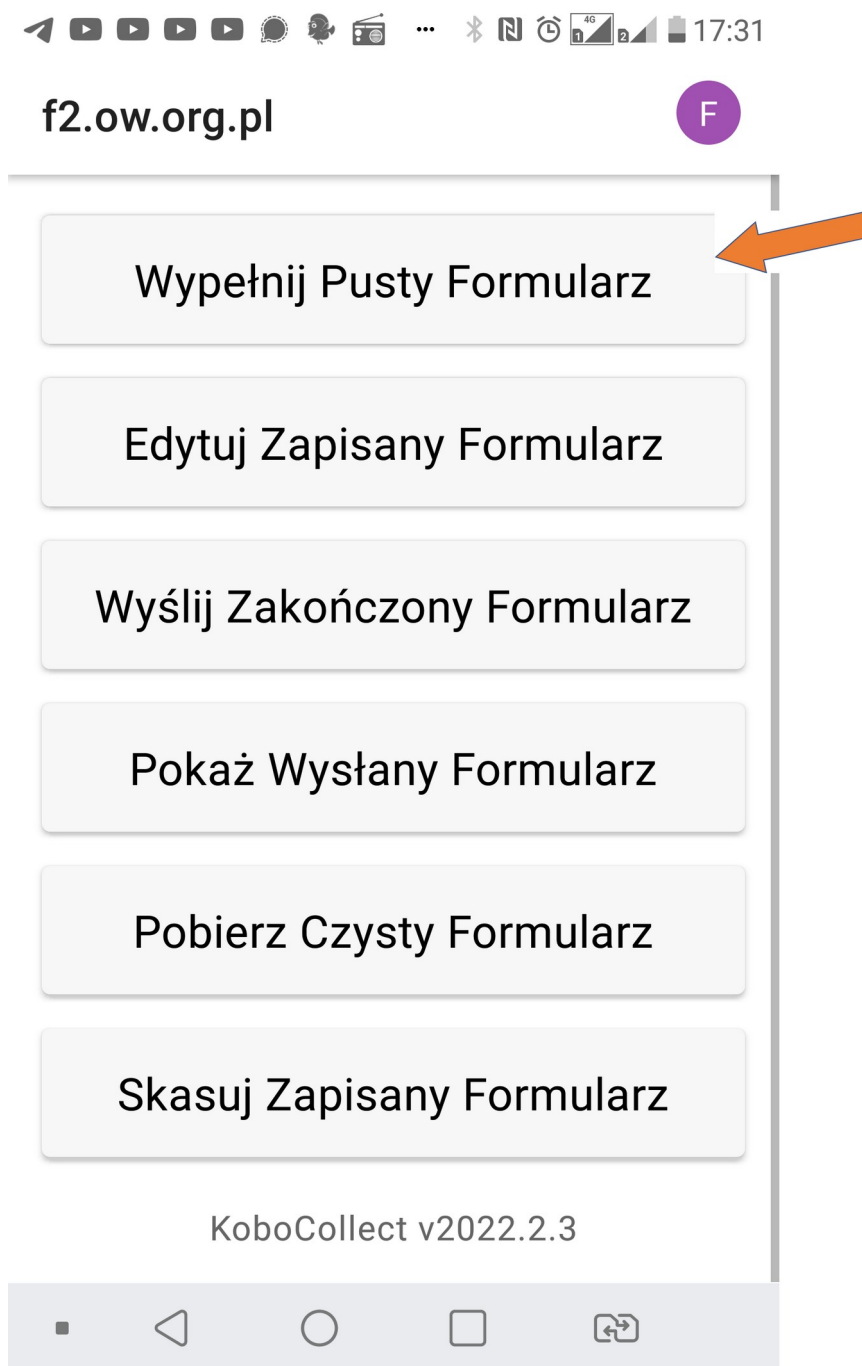
- ***Czy moje nazwisko powinno być cytowane w raportach?*** – ten formularz pozwala obserwatorowi zdecydować, czy chce, żeby jego rola stała się znana publicznie.
- ***Formularz odpowiadający wyborom, które zamierzamy obserwować. W naszym przykładzie jest to Ruda Śląska 2020***

Na ekranie wyświetli się potwierdzenie wykonania operacji. Zostaną wyświetlone nazwy wszystkich pobranych formularzy.

1.4.2 Wypełnianie pustego formularza

Po pobraniu formularzy możemy formularze wypełniać i wysyłać. W tym celu należy najpierw wrócić do menu głównego KoBo Collect przy pomocy strzałki do tyłu (obraz 5, str. 23) lub przez ponowne uruchomienie aplikacji. W menu wybieramy „Wypełnij Pusty Formularz”:

... co otwiera listę pozwalającą wybrać formularz do wypełnienia:

Wypełnij Pusty Formularz

Czy moje nazwisko powinno być cytowane w raportach?

Wersja: v7oScZTRPNHmuuUjRcekBB

Dodany niedz., wrz 25, 2022 o 07:28

Ruda Śląska 2022

Wersja:

v4QWWbHGBC2AoUnmY2aFCy

Dodany niedz., wrz 25, 2022 o 07:28

W powyższym przykładzie lista formularzy jest zrozumiała: albo chcemy wypełnić raport z obserwacji (wtedy klikamy tam, gdzie pokazuje czerwona strzałka), albo poinformować sztab, czy chcemy zachować anonimowość. Do tych czynności są dwa różne formularze.

Może się jednak zdarzyć, że lista formularzy będzie niezrozumiała (zbyt wiele formularzy, formularze o podobnych nazwach lub kilka różnych wersji tego samego formularza). W takim przypadku zalecam skasowanie czystych formularzy (podrozdział , str.) i ponowne pobranie najnowszych wersji tych formularzy, których rzeczywiście potrzebujemy.

1.4.3 Jak kasować czyste formularze w KoBo Collect

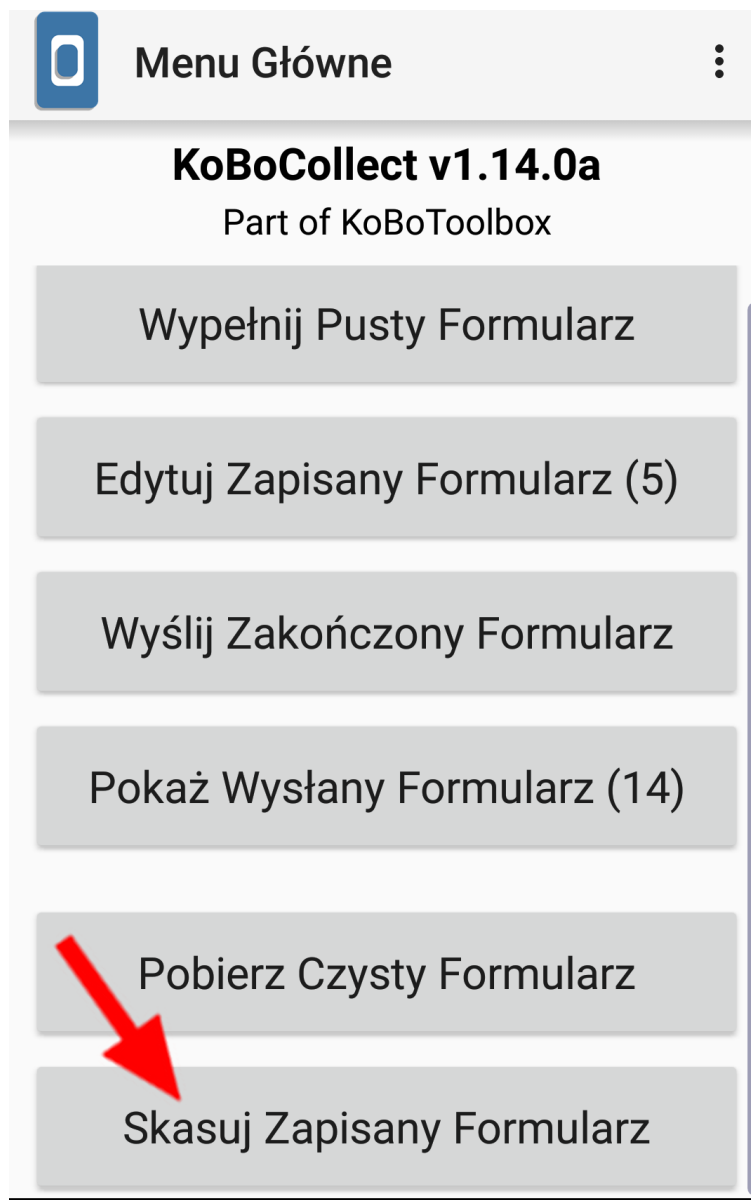
Jeśli właśnie zainstalowaliśmy i skonfigurowaliśmy KoBo Collect dokładnie według instrukcji z podrozdziału 1.2, a poza konfigurowaniem nie robiliśmy nic innego z aplikacją, to KoBo Collect na razie nie zawiera żadnych formularzy do wypełnienia (czystych). W takim przypadku przechodzimy bezpośrednio do pobierania formularzy, opisanego w podrozdziale 1.4.1, str. 27. Jeśli jednak używaliśmy już wcześniej aplikacji KoBo Collect w naszym smartfonie, to może ona zawierać czyste formularze.

Dwie sytuacje są szkodliwe:

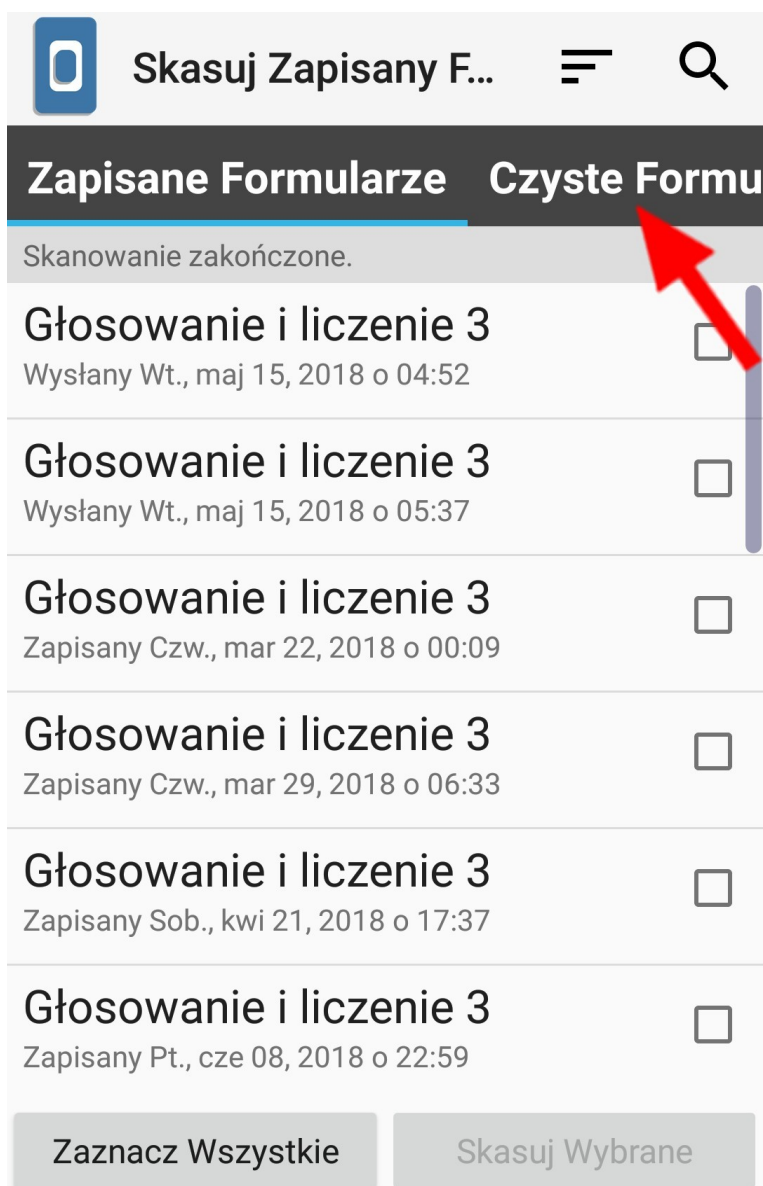
- obecność zbyt wielu formularzy w aplikacji (tak wielu, że trudno jest pracować);
- obecność zdezaktualizowanych wersji formularzy (może być trudno odróżnić wersję zdezaktualizowaną od nowej, łatwo przez pomyłkę wypełnić starą wersję).

Niniejszy podrozdział opisuje, jak skasować czyste formularze. W tym celu najpierw idziemy do menu głównego aplikacji (na przykład uruchamiając aplikację lub, jeśli już jest uruchomiona, przy pomocy strzałki w lewo, tej z rys. 5 str. 23). W menu głównym klikamy „**Skasuj Zapisany Formularz**” (trzeba kliknąć na ten tekst, mimo że jest on nielogiczny, skoro chcemy skasować czyste, a nie zapisane formularze).

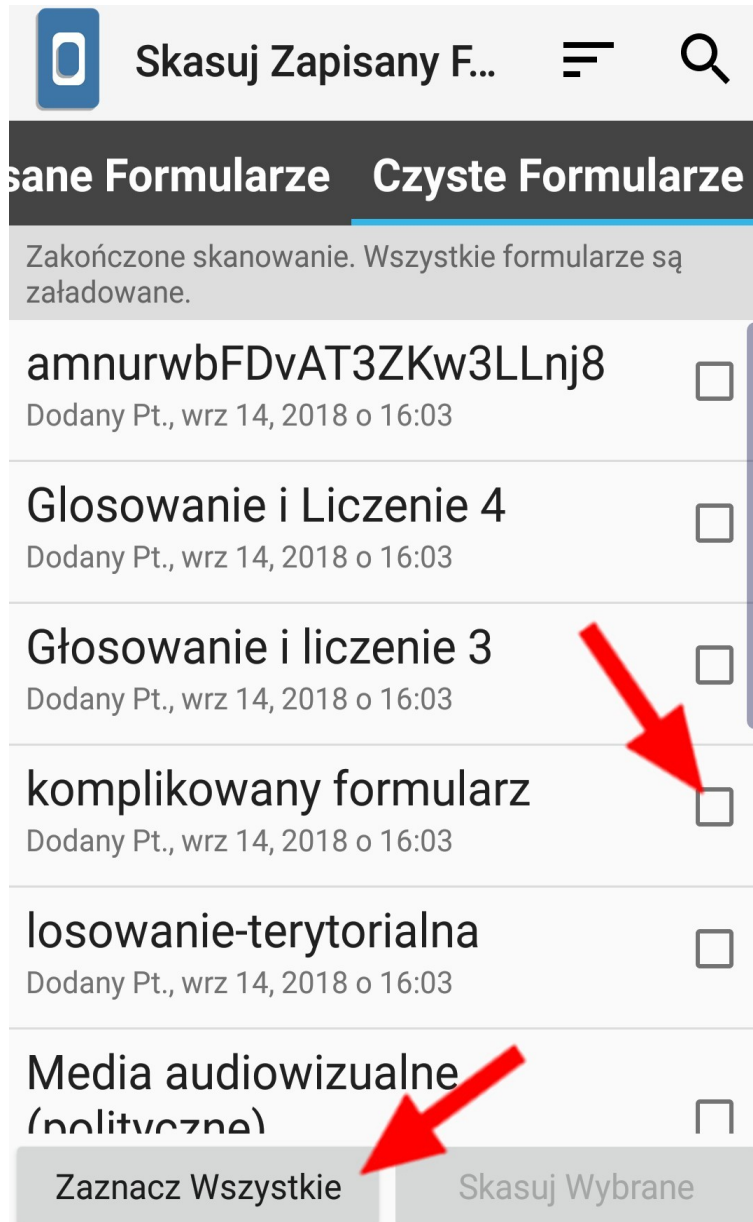
Uwaga: napis „Skasuj Zapisany Formularz” może być na dole, poza ekranem – w takim przypadku należy przesunąć palcem po ekranie (scroll), żeby wszedł w obręb ekranu):

... po takim kliknięciu pojawia się lista zapisanych formularzy (czyli wypełnionych odpowiedzi), które można kasować (w przykładzie, który pokazuję poniżej, lista jest długa; jeśli dotychczas nie wypełniliśmy żadnego formularza, to jest ona pusta).

Ponieważ interesuje nas kasowanie czystych formularzy, a nie wypełnionych odpowiedzi, na powyższym obrazie od razu klikamy na słowa „Czyste Formularze”. Wówczas pojawi się lista czystych formularzy. Niebieskie podkreślenie zniknie pod słowami „Zapisane Formularze”, pojawi się pod „Czyste Formularze”.

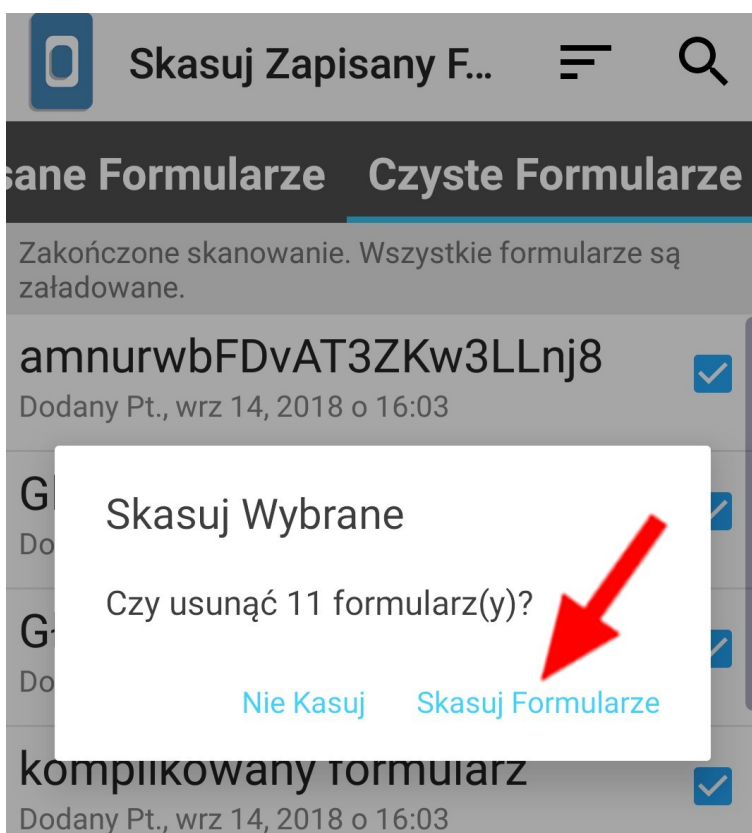
Na powyższym ekranie wybieramy formularze do skasowania.

- Możemy wybrać „Zaznacz wszystkie”. Spowoduje to skasowanie wszystkich czystych formularzy. Tak robimy w przeddzień wyborów (w sobotę), zanim pobierzemy formularze od nowa. Taki sposób działania gwarantuje, że w dniu wyborów będziemy mieli aktualne wersje formularzy;
- Można wybrać poszczególne formularze do skasowania (na powyższym przykładzie, jedna z czerwonych strzałek pokazuje, gdzie kliknąć, żeby wybrać do skasowania „komplikowany formularz”). Ale to nie jest zwyczajna, zalecana metoda pracy Obserwatorium Wyborczego: zalecamy skasowanie wszystkich formularzy w przeddzień wyborów, a następnie pobranie potrzebnych.

Następnie kasujemy formularze klikając „Skasuj Wybrane”.

Uwaga: zanim skasujemy formularze, upewniamy się, że na górze ekranu słowa „Czyste Formularze” są podkreślone na niebiesko. W przeciwnym wypadku jest ryzyko, że skasujemy już wypełnione i wysłane odpowiedzi – a tego robić nie chcemy, odpowiedzi, to owoc naszej ciężkiej pracy, zbyt cenny, żeby go kasować.

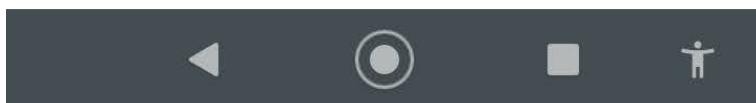
Po kliknięciu „Skasuj Wybrane” aplikacja poprosi o potwierdzenie. Potwierdzamy klikając na niebieski napis „Skasuj Formularze”, przy czym jeszcze raz sprawdzamy, czy „Czyste Formularze”, a nie „Zapisane Formularze”, jest podkreślone na niebiesko:

Po skasowaniu wszystkich czystych formularzy pojawi się następujący obraz:

Brak informacji do wyświetlenia.

1.4.4 Struktura formularza

Będziemy mówić o strukturze formularza na przykładzie formularza „Ruda Śląska 2022”. Do każdego wyborów tworzy się specjalny formularz, ale mechanizmy są zawsze podobne. „Ruda Śląska 2022” to typowy formularz służący do obserwacji wyborów. Jest to „multiformularz”, to znaczy, że może dynamicznie rozwijać się w interakcji z użytkownikiem, W stadium początkowym (bezpośrednio po kliknięciu na „Wypełnij Pusty Formularz” i kliknięciu na „Ruda Śląska 2022”) składa się z grupy siedmiu pól. Gdy w ostatnim, siódmym polu, zaznaczymy wybrane pozycje – do formularza zostaną dołączone odpowiednie kolejne grupy.

POLA

Grupa stacjonarna	* Czy do wysłania tego raportu używam komputera lub telefonu, na którym...
	* Obserwator 1...
	Numer telefonu
	Obserwator 2...
	* Wersja formularza
	* Obwód głosowania nr
	* Ten formularz zawiera: 1 2 3 4 ☒ ☐ ☒ ☐

Rysunek 6: Struktura grupy stacjonarnej

Pozycje w ostatnim polu, siódmym oznaczają grupy:

1. **Podstawowe dane o komisji i o lokalu**
2. **Sprawozdanie z głosowania**
3. **Sprawozdanie z liczenia**
4. **Protokoły komisji (fotografie, skany i/lub wprowadzone liczby z protokołów)**

Zaznaczenie pozycji z przedziału od 1 do 4 spowoduje dołączenie odpowiedniej grupy.

Jeśli więc zaznaczymy, jak na rysunku 6 na str. 40, do grupy stacjonarnej zostaną dołączone grupy:

1. **Podstawowe dane o komisji i o lokalu,**
3. **Sprawozdanie z liczenia.**

Struktura formularza przybierze formę:

GRUPY	POLA
Grupa stacjonarna	* Czy do wysłania tego raportu używam komputera lub telefonu, na którym...
	* Obserwator 1...
	Numer telefonu
	Obserwator 2...
	* Wersja formularza
	* Obwód głosowania nr
	* Ten formularz zawiera: 1 ☒ 2 ☐ 3 ☒ 4 ☐
☐ Podstawowe dane o komisji i o lokalu	1.
	2.
	n.
☐ Sprawozdanie z liczenia	1.
	2.
	n.

Rysunek 7: Rozwinięcie struktury formularza o grupy 1 i 3

Gdybyśmy w polu **Ten formularz zawiera** (rys. 6 str. 40) zaznaczyli pozycję **2**, zostanie dołączona grupa **Sprawozdanie z głosowania**. W przypadku gdy obserwator zgromadził jakąś dokumentację video/audio/foto, może rozwinąć strukturę grupy dodając wewnątrz niej dowolną ilość grup powtarzalnych **Video, foto, audio**, które pozwolą mu na umieszczanie materiałów dokumentujących zauważone nieprawidłowości.

 Sprawozdanie z głosowania

	1	
	2	
	3	
	k	
 Video, foto, audio <hr/> <hr/> <hr/>	1.	Video
		Foto
		Audio
		Opis
	2.	Video
		Foto
		Audio
		Opis
	n.	Video
		Foto
		Audio
		Opis

Rysunek 8: Struktura dodanej grupy 3, Sprawozdanie z głosowania

Jeśli w polu siódmym grupy stacjonarnej zaznaczymy pozycję **4**, to do formularza zostanie dopisana grupa – **Protokoły komisji (fotografie lub skany i/lub dane liczbowe)**. Kryje się za nią tzw. grupa powtarzalna, bo można wstawiać więcej niż jeden segment opisujący protokół (zdarza się, że komisja obwodowa zmuszona jest do korekty protokołu).
Struktura takiego opisu wygląda następująco:

Protokoły komisji

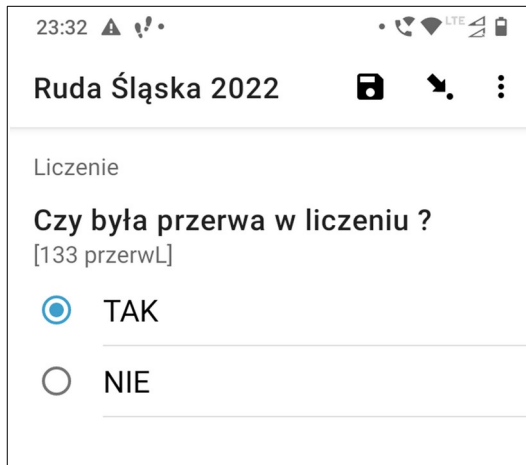
	GRUPY	POLA
Protokół komisji (fotografie, skany i/lub wprowadzone liczby z protokołu)		Czy protokół jest oznaczony jako WADLIWY przez komisję?
		Ewentualny komentarz na temat tego protokołu
	Kolejne strony protokołu	obraz 1
		obraz 2
		obraz 3
		obraz n
	Najważniejsze dane z protokołu wyborów	Liczba kart nieważnych
		Liczba głosów nieważnych (z kart ważnych)
		Łącznie liczba głosów ważnych
		Adam <u>A</u> backi: liczba głosów ważnych
		Bogusław <u>B</u> abacki: liczba głosów ważnych
		Cyryl <u>C</u> abacki: liczba głosów ważnych
.	Koniec protokołu komisji. Poniżej można dodać kolejny protokół (dotyczący sytuacji, w której komisja sporządziła drugi protokół, gdyż poprzedni okazał się błędny)	

Rysunek 9: Struktura dodanej, powtarzającej się grupy 4 - Protokoły komisji (fotografie, skany i/lub wprowadzone liczby z protokołów)

Ten segment ma, zagnieżdżoną w sobie, powtarzającą się grupę **Kolejne strony protokołu**, oraz zwykłą grupę **Najważniejsze dane z protokołu wyborów**.

W przypadku niektórych pól, dokonywane w nich wybory mogą spowodować dodanie do formularza jednego czy kilku pól, zostaną wygenerowane jako następne, kolejne pole/pola.
Na przykład:

Jeśli w poniższym polu zaznaczymy odpowiedź – TAK,

23:32

Ruda Śląska 2022

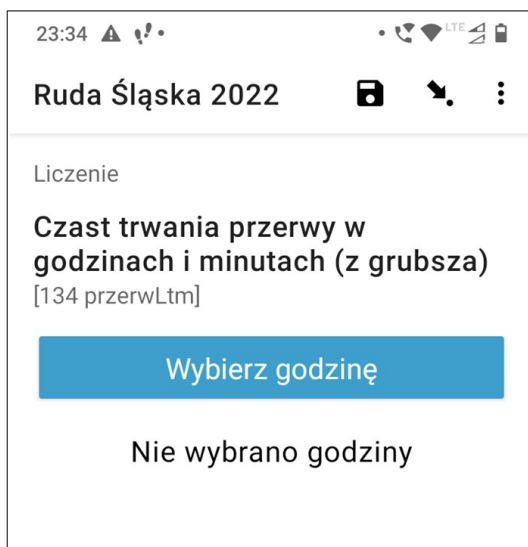
Liczenie

Czy była przerwa w liczeniu ?
[133 przerwL]

TAK

NIE

jako kolejne pozycje zostaną dołączone 2 pola:

23:34

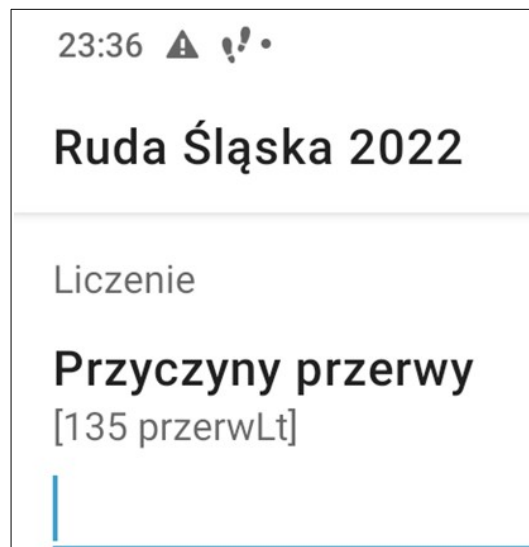
Ruda Śląska 2022

Liczenie

Czas trwania przerwy w godzinach i minutach (z grubsza)
[134 przerwLtm]

Wybierz godzinę

Nie wybrano godziny

23:36

Ruda Śląska 2022

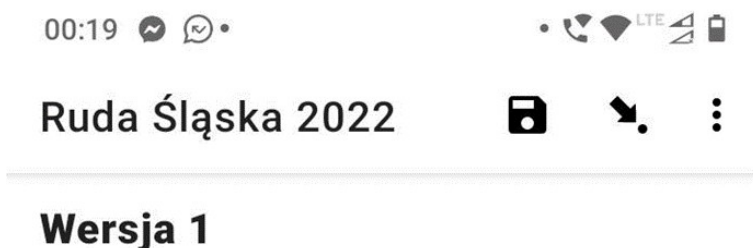
Liczenie

Przyczyny przerwy
[135 przerwLt]

1.5 Nawigacja

1.5.1 Poruszanie się po formularzu

Po uruchomieniu aplikacji, kliknięciu na **Wypełnij Pusty Formularz**, kliknięciu na wybrany formularz – w naszym przypadku będzie to **Ruda Śląska 2022** - wyświetli się wstępny ekran formularza:

Przewijając ekran w lewo (ruchem palca) przejdziemy na pierwsze pole formularza:

A screenshot of a mobile application interface showing a survey question. The status bar at the top shows the time 00:36, notification icons, and connectivity icons. Below the status bar, the title 'Ruda Śląska 2022' is displayed in a large font. To the right of the title are three icons: a document, a cursor, and a vertical ellipsis. A horizontal line separates the title area from the main content area. The main content area contains a survey question in bold black text: '* Czy do wysłania tego raportu używam komputera lub telefonu, na którym inny obserwator jest zalogowany do f2.ow.org.pl? (to odpowiada takim sytuacjom: zapomniałem hasła, używam cudzego telefonu lub dyktuję raport komuś przez telefon)'. Below the question is a text input field containing '[1 cudze]'. At the bottom of the form, there are two radio button options: 'NIE (sytuacja normalna, używam własnego telefonu i własnego loginu)' with a selected radio button, and 'TAK (sytuacja wyjątkowa)' with an unselected radio button.

Rysunek 10: Pole numer 1 formularza

Gdy na ekranie wyświetlane jest pojedyncze pole, przewinięcie ekranu w lewo przeniesie nas do następnego pola, przewinięcie ekranu w prawo przeniesie nas do poprzedniego.

O ile takie pola istnieją, oczywiście.

Podczas pracy z KoBo Collect u góry ekranu pojawiają się, w różnej konfiguracji, ikonki:

Omówimy działania, jakie one uruchamiają.

Powoduje zapisanie formularza

Pozwala przejść do ustawień projektu – rys. 3 str.19, Strona ustawień parametrów projektu.

Prowadzi do usunięcia oglądanej grupy. Decyzja wymaga potwierdzenia przez odpowiedź na pytanie – Czy usunąć Tę Grupę?

Przejdzie do spisu treści. Mogą to być różne spisy treści, w zależności od tego z jakiego ekranu są wywoływane. Jeśli wywołamy spis treści z ekranu pokazującego któreś z pól grupy stacjonarnej, to spisem treści będzie lista wszystkich pól grupy stacjonarnej plus nazwy grup (od 0 - 4) dołączonych zgodnie z wyborem dokonany w ostatnim polu – **Ten formularz zawiera.**

Jeśli klikniemy na tę ikonkę gdy na ekranie mamy pole należące do innej grupy to spisem treści będzie lista pól tej grupy plus nazwy grup zagnieżdżonych w tej grupie.

Na przykład jeśli na ekranie mamy ostatnie pole grupy **Protokół komisji**, pole Koniec protokołu komisji, patrz str. 44 rys. 9, to spis treści, do którego przejdziemy, może wyglądać tak jak na kolejnym rysunku.

Kliknięcie na pozycję spisu treści spowoduje:
jeśli była to nazwa pola, przejście do tego pola,
jeśli nazwa grupy, przejście do spisu treści tej grupy.

Ruda Śląska 2022

Protokoły komisji (fotografie lub skany i/lub dane liczbowe) > Protokół komisji > 2

Czy protokół jest oznaczony jako WADLIWY przez komisję?

NIE

Ewentualny komentarz na temat tego protokołu

 Kolejne strony protokołu
Powtarzająca się Grupa

 Najważniejsze dane z protokołu wyborów
Grupa

Koniec protokołu komisji. Poniżej można dodać kolejny protokół (dotyczy sytuacji, w której komisja sporządziła drugi lub kolejny protokół, gdyż poprzedni okazał się błędny).

Idź Do Początku

Idź Na Koniec

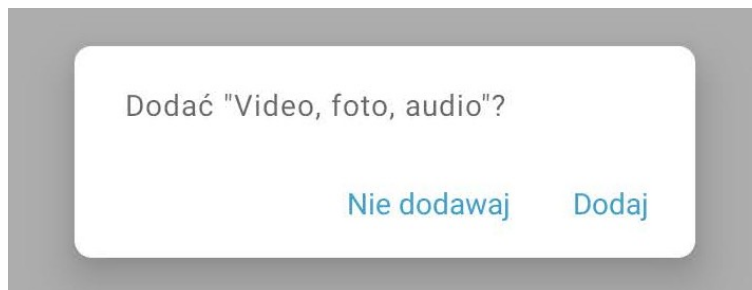

Przejdźcie na wyższy poziom w strukturze formularza, aż do spisu treści grupy stacjonarnej.

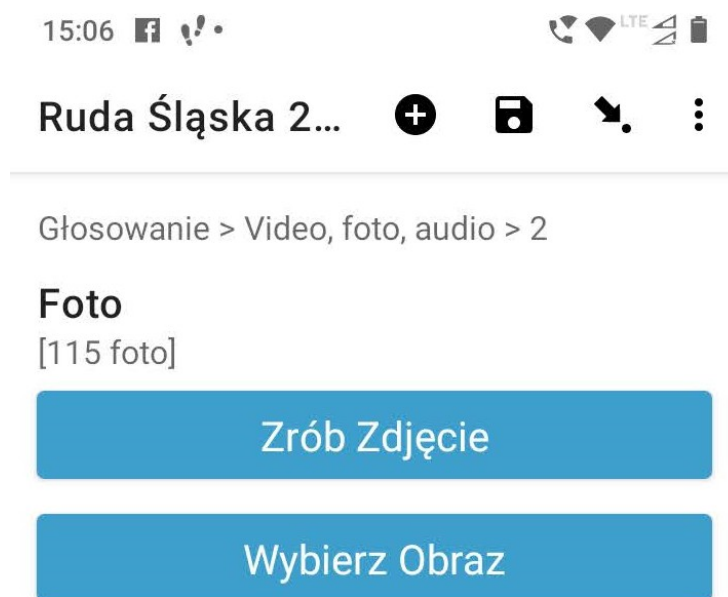
1.5.2 Tworzenie grup powtarzalnych

1.5.2.1 Video, foto, audio

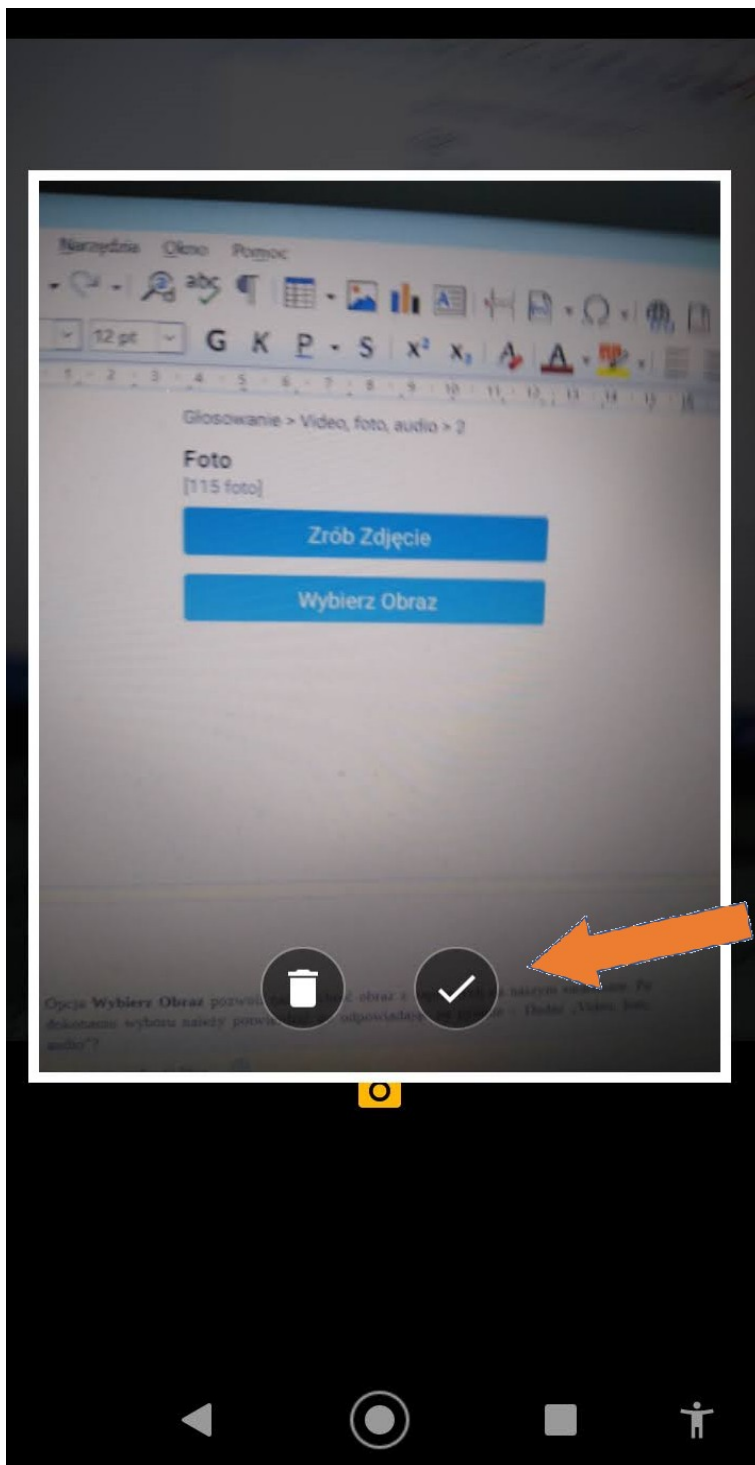
Gdy wypełniając pola grupy **Sprawozdanie z głosowania**, patrz str. 43 rys. 8, dojdziemy do ostatniego pola Komentarz ogólny, przesuniemy ekran w lewo, pojawi się zapytanie:

Jeśli zdecydujemy się na **Dodaj**, otrzymamy propozycję umieszczenia video, a po kolejnych przesunięciach, foto i audio. Jeden z tych ekranów wygląda tak:

Opcja **Wybierz Obraz** pozwoli nam wybrać obraz z zapisanych na smartfonie. Opcja **Zrób zdjęcie** uruchomi aparat fotograficzny w naszym smartfonie

Nie należy zapominać o zatwierdzeniu zdjęcia ptaszkiem!

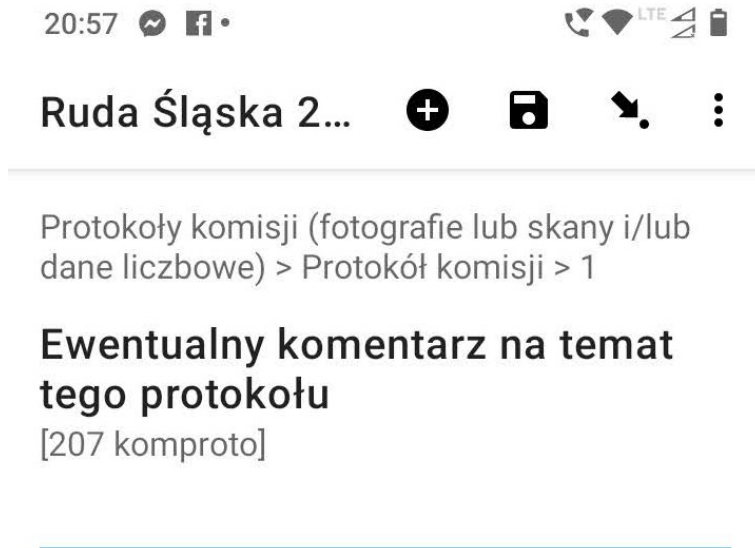
Kolejnym i ostatnim polem grupy będzie Opis, Kontynuując przesuwanie ekranu otrzymamy ponownie zapytanie::

-Dodać „Video, foto, audio”?

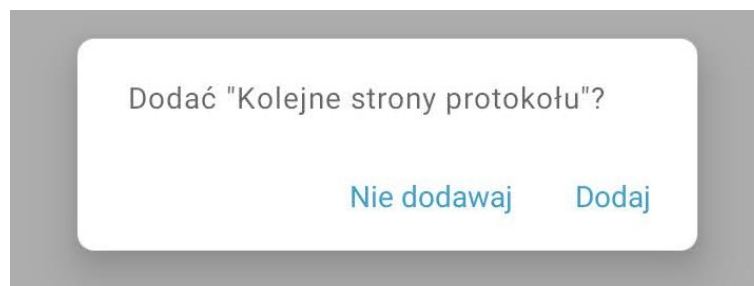
Możemy utworzyć dowolną liczbę grup **Video, foto, audio**.

1.5.2.2 Kolejne strony protokołu

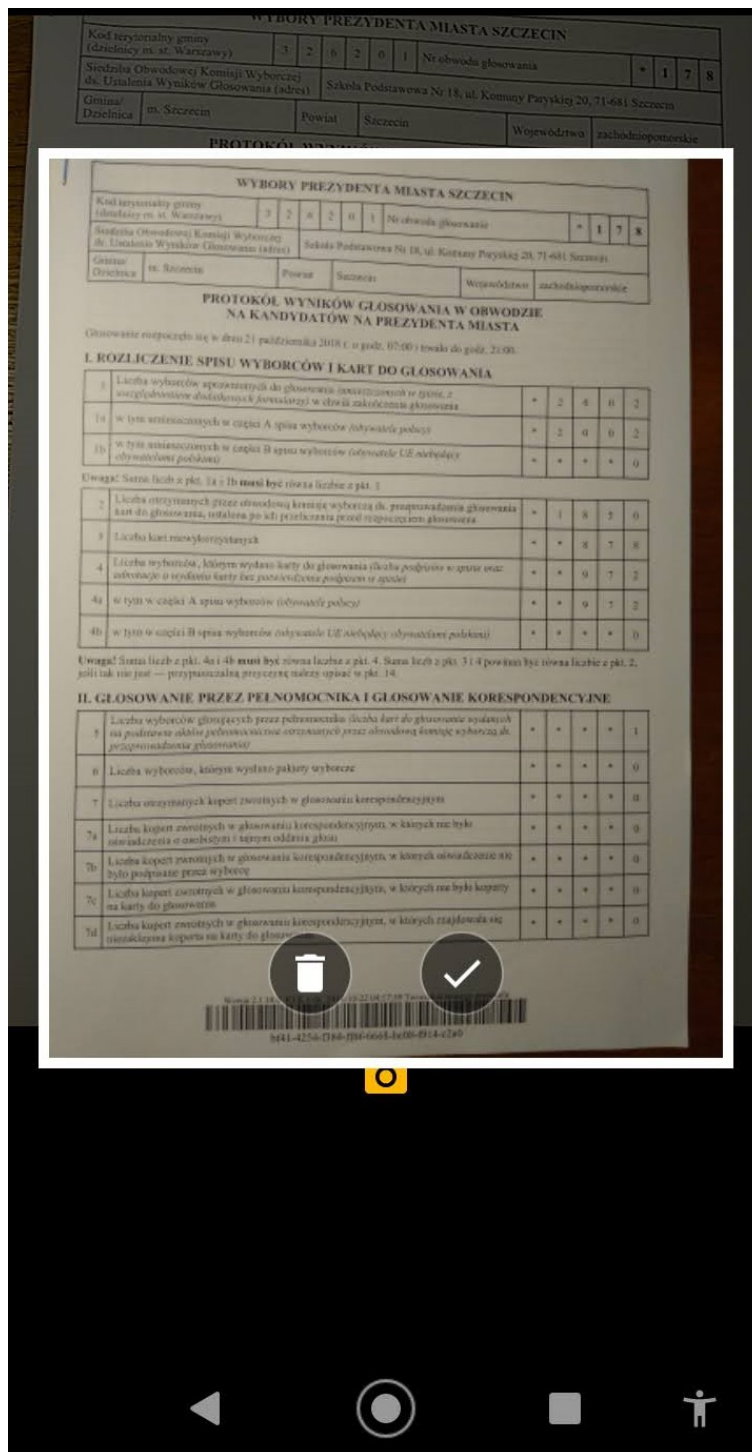
Gdy w grupie **Protokół komisji**, patrz str. 44, rys.9. dojdziemy do pola Ewentualny komentarz na temat tego protokołu,

przesunięcie ekranu w lewo wywoła nakładkę:

Kliknięcie **Dodaj** pozwoli zrobić zdjęcie strony protokołu i wstawić do formularza. Możemy też wstawić zdjęcie zapisane wcześniej w smartfonie,

Należy pamiętać o zatwierdzeniu ptaszkiem.

Przesuwając ekran w lewo zobaczymy ponownie pytanie:

- Dodać „kolejne strony protokołu”?

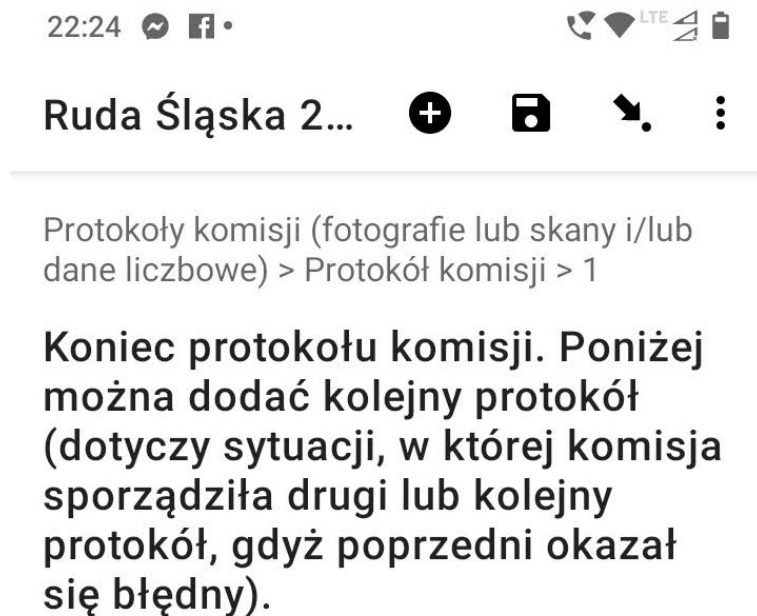
W ten sposób możemy umieścić dowolną ilość zdjęć stron protokołu.

1.5.2.3 Kolejne protokoły

Może się zdarzyć, że komisja sporządzi drugi protokół. Mamy możliwość udokumentować ten, a nawet dowolną liczbę kolejnych protokołów.

Grupa **Protokoły komisji** -str. 44 rys, 9. - jest bowiem grupą powtarzalną.

Ostatnie pole grupy:

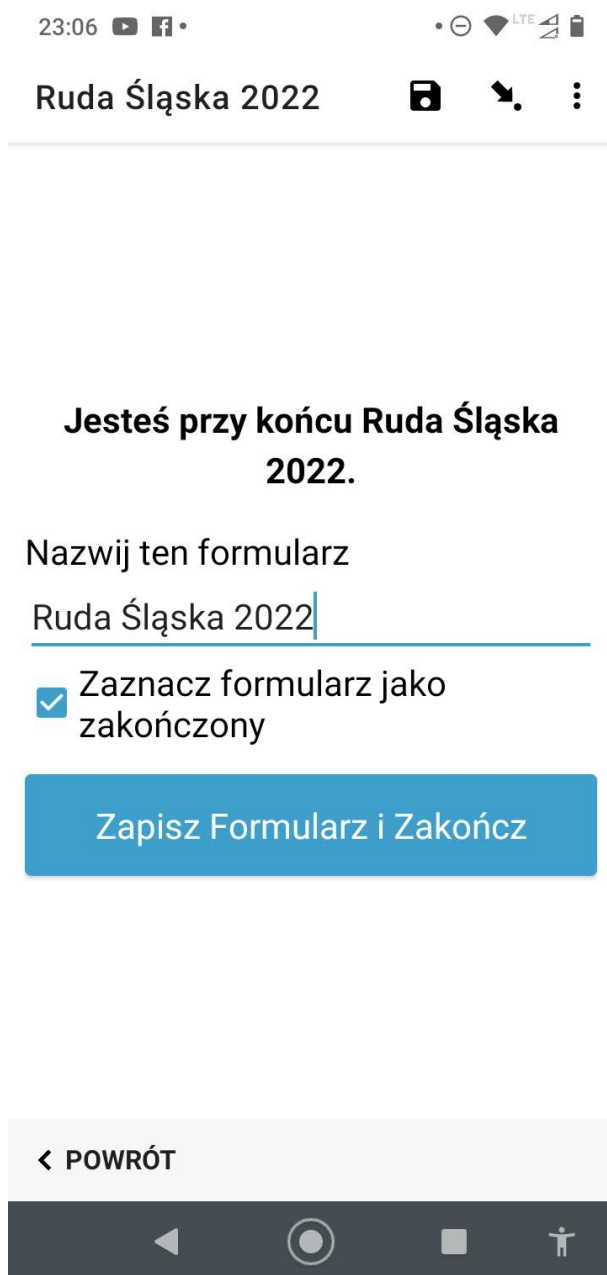

Przesunięcie ekranu w lewo wyświetli pytanie:

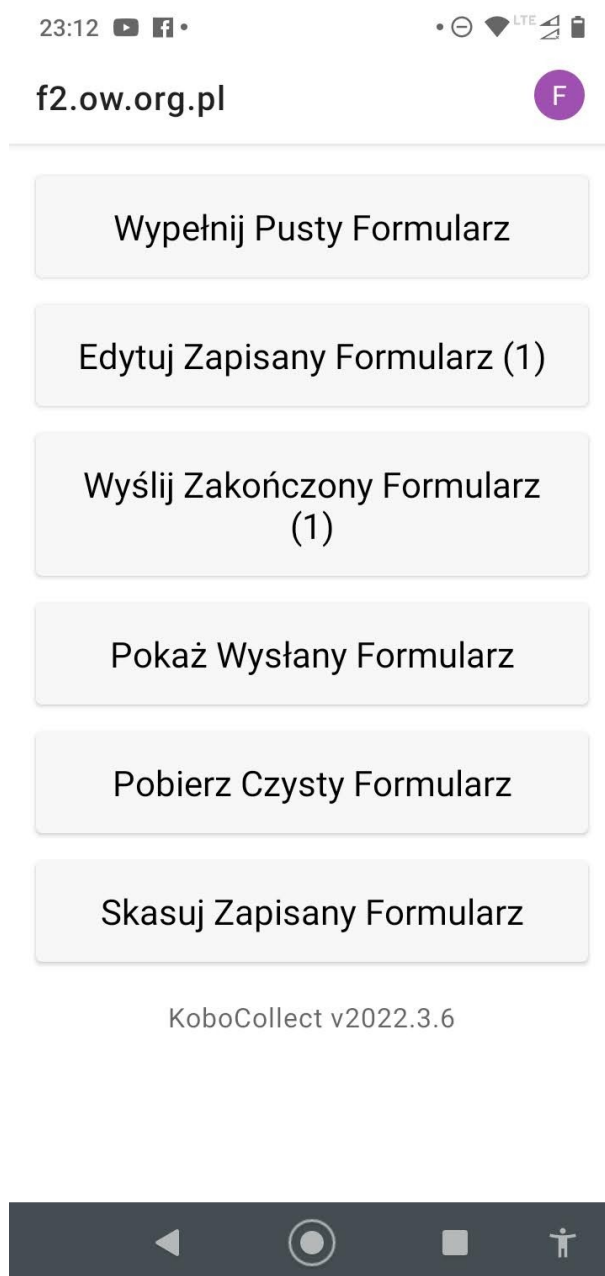
1.6 Wysyłanie formularzy

Niezależnie od struktury formularza, jeśli na ekranie mamy ostatnie pole formularza i przesuniemy ekran w lewo, zobaczymy obraz jak poniżej:

Proponowaną nazwę „Ruda Śląska 2022” możemy zmienić. Na przykład na „Ruda 2022 liczenie głosów”. Klikamy na **Zapisz Formularz i Zakończ**.

Jeśli formularz miał błędy formalne, np. niewypełnione pole obowiązkowe, zostaniemy przeniesieni do właściwego pola, by poprawić błąd. Jeśli formularz był poprawny formalnie, zostanie zapisany w pamięci. Zobaczmy obraz podobny do poniższego:

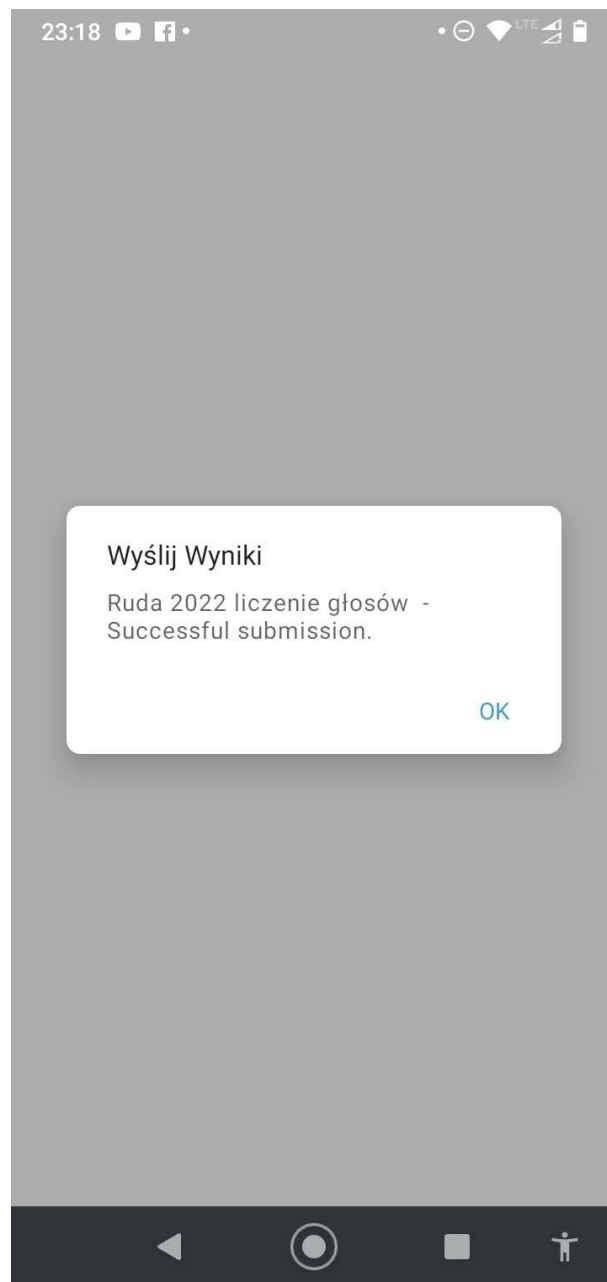
Możemy wybrać **Edytuj Zapisany Formularz** jeśli chcemy jeszcze coś zmienić, albo **Wyślij Zakończony Formularz**.

Zobaczmy ekran, na którym już zaznaczyliśmy formularz do wysłania. W naszym przypadku mieliśmy tylko jeden do wyboru, ale lista zapisanych formularzy może być dłuższa.

Klikamy na **Wyślij wybrane**.

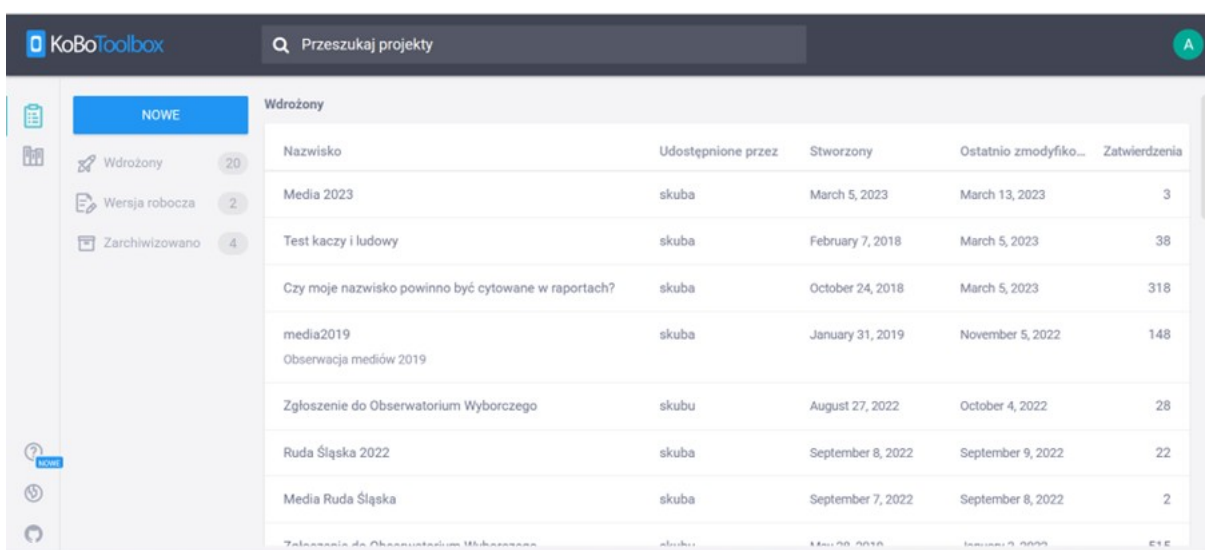
Zobaczmy komunikat informujący, że formularz „Ruda 2022 liczenie głosów” jest wysyłany. Po czym zobaczmy:

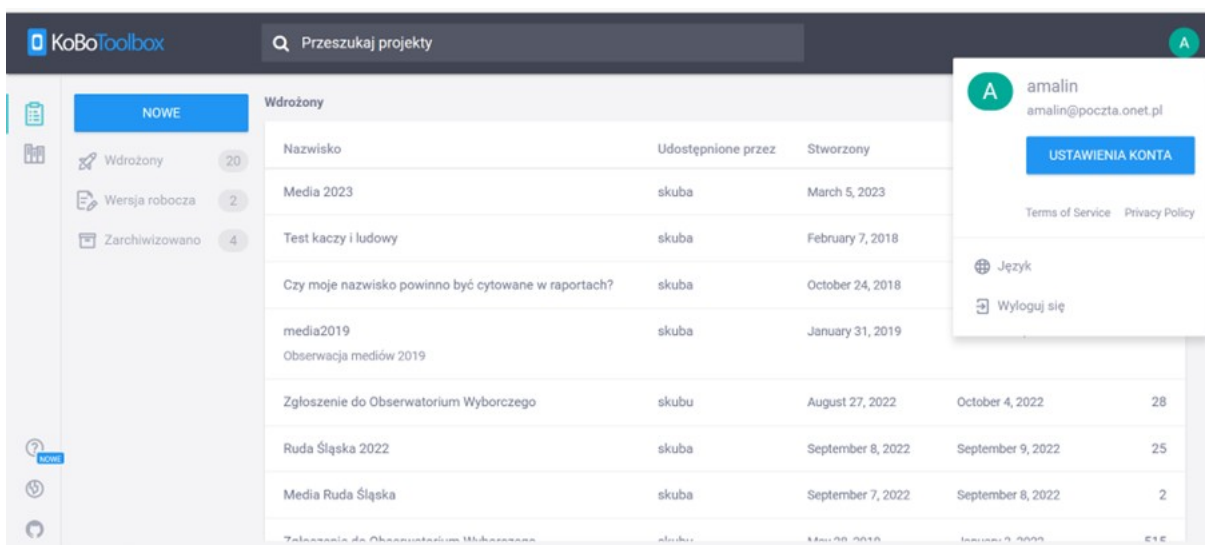
1.7 Enketo

1.7.1 Informacje podstawowe

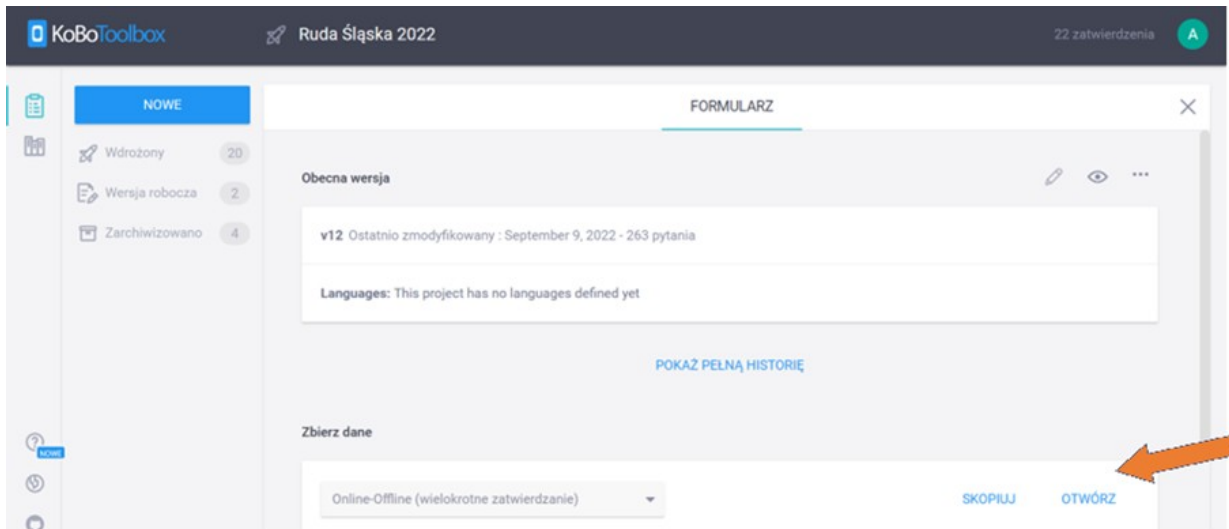
Aplikacja uruchamiana na dowolnej przeglądarce internetowej. W przeciwieństwie do **KoBo Collect**, nie wymaga instalacji, jest aplikacją internetową. Możemy ją uruchomić wpisując w przeglądarce internetowej ten sam adres, którego używaliśmy do zarejestrowania się w systemie Obserwatorium Wyborczego: <https://f2.ow.org.pl>. Jeśli jesteśmy zarejestrowani w systemie, otrzymamy obraz jak niżej:

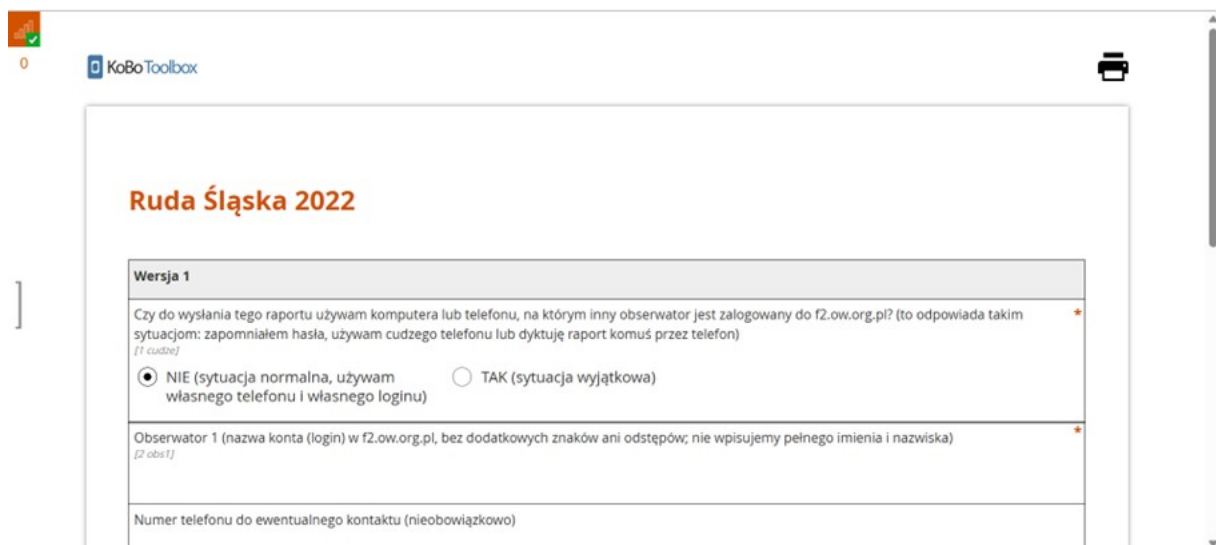
Kliknięcie w inicjał znajdujący się w prawym górnym rogu daje dostęp do konta zalogowanego użytkownika, pozwala je zmodyfikować. Więcej na ten temat w Sytuacje szczególne, str. 69.

Klikamy nazwę formularza, który chcemy wypełniać. Załóżmy, że będzie to Ruda Śląska 2022. Następnie klikamy na OTWÓRZ.

Zostanie zainstalowane **Enketo**. Aplikacja ściągnie do obszaru roboczego w pamięci naszego urządzenia prototyp wybranego formularza. Ma on zdolność do rozbudowywania swojej struktury w trakcie wypełniania.

Aplikacja pozwala zapisywać wersje robocze formularza w bazie tworzonej również w pamięci naszego urządzenia. Licznik, widoczny w lewym górnym rogu, pokazuje liczbą zapisanych w tej bazie wersji formularza. Teraz ma wartość zero. Każdą z tych wersji będzie można później ściągnąć z bazy do obszaru roboczego, kontynuować wypełnianie i wysłać do Obserwatorium Wyborczego. Wypełniając pola formularza pracujemy na jego wersji umieszczonej w pamięci naszego urządzenia, zatem nie przeszkodzi nam utrata połączenia z internetem.

Jeśli znamy adres internetowy formularza, który chcemy wypełniać, możemy zainstalować **Enketo** i ściągnąć ten formularz bezpośrednio, wpisując w przeglądarce ten jego adres, np. w tym przypadku: <https://enketo.f2.ow.org.pl/x/NPhNIelp>.

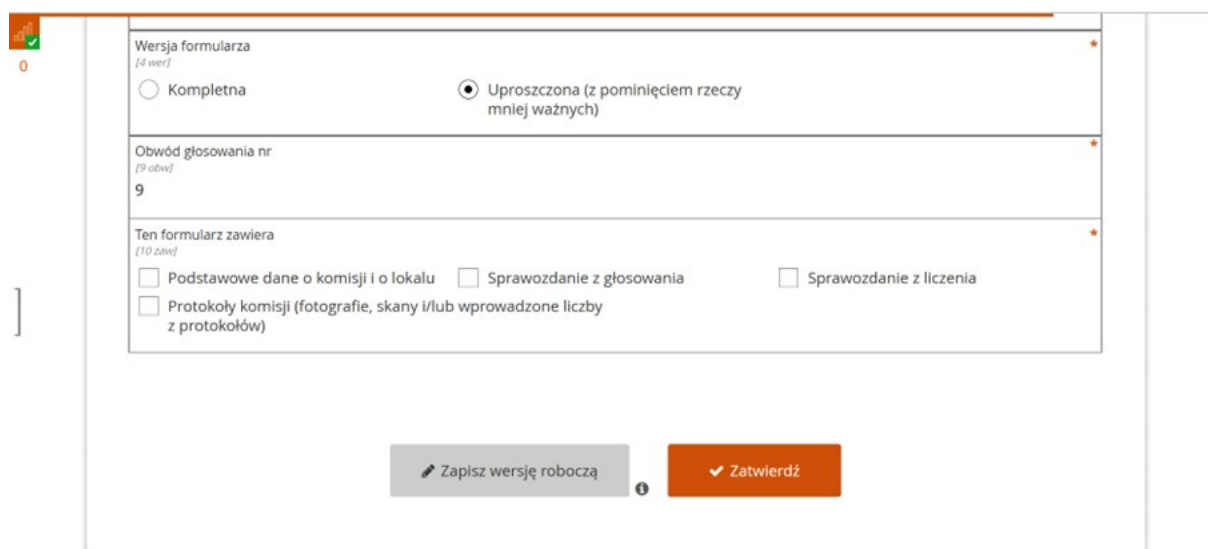
Na dole strony mamy dwa klawisze:

Zapisz wersję roboczą,

Zatwierdź.

1.7.1.1 Zapisywanie wersji roboczej

Zapisz wersję roboczą pozwala na zapisanie w naszej lokalnej bazie aktualnej wersji formularza, tej znajdującej się w obszarze roboczym. Nadajemy tej zapisywanej wersji nazwę, by móc później do niej wrócić.

The screenshot shows the final part of a form with three sections:

- Wersja formularza** [4 wersj]: Two radio buttons are present. The first is labeled "Kompletna" and is unselected. The second is labeled "Uproszczona (z pominięciem rzeczy mniej ważnych)" and is selected.
- Obwód głosowania nr** [9 obw]: A text input field containing the number "9".
- Ten formularz zawiera** [10 zaw]: Three checkboxes are present, all of which are unselected:
 - Podstawowe dane o komisji i o lokalu
 - Sprawozdanie z głosowania
 - Sprawozdanie z liczeniaBelow these are two more checkboxes:
 - Protokoły komisji (fotografie, skany i/lub wprowadzone liczby z protokołów)
 - (This checkbox is partially obscured by the "Zapisz wersję roboczą" button)

At the bottom of the form are two buttons: a grey button labeled "Zapisz wersję roboczą" with a pencil icon and a small information icon, and an orange button labeled "Zatwierdź" with a checkmark icon.

Rysunek 11: Widok końca formularza

Po wciśnięciu **Zapisz wersję roboczą**:

Wersja formularza
[4 wersje]
 Kompletna Uproszczona (z pominięciem rzeczy mniej ważnych)

Obwód głosowania nr
[9 obw.]
9

Ten formularz zawiera
[10 zaw.]
 Podstawowe dane o kom...
 Protokoły komisji (fotogr z protokołów)

Zapisz jako wersja robocza X

Nazwa rekordu
Ta nazwa pozwoli ci łatwo znaleźć rekord w wersji roboczej, aby go później dokończyć.

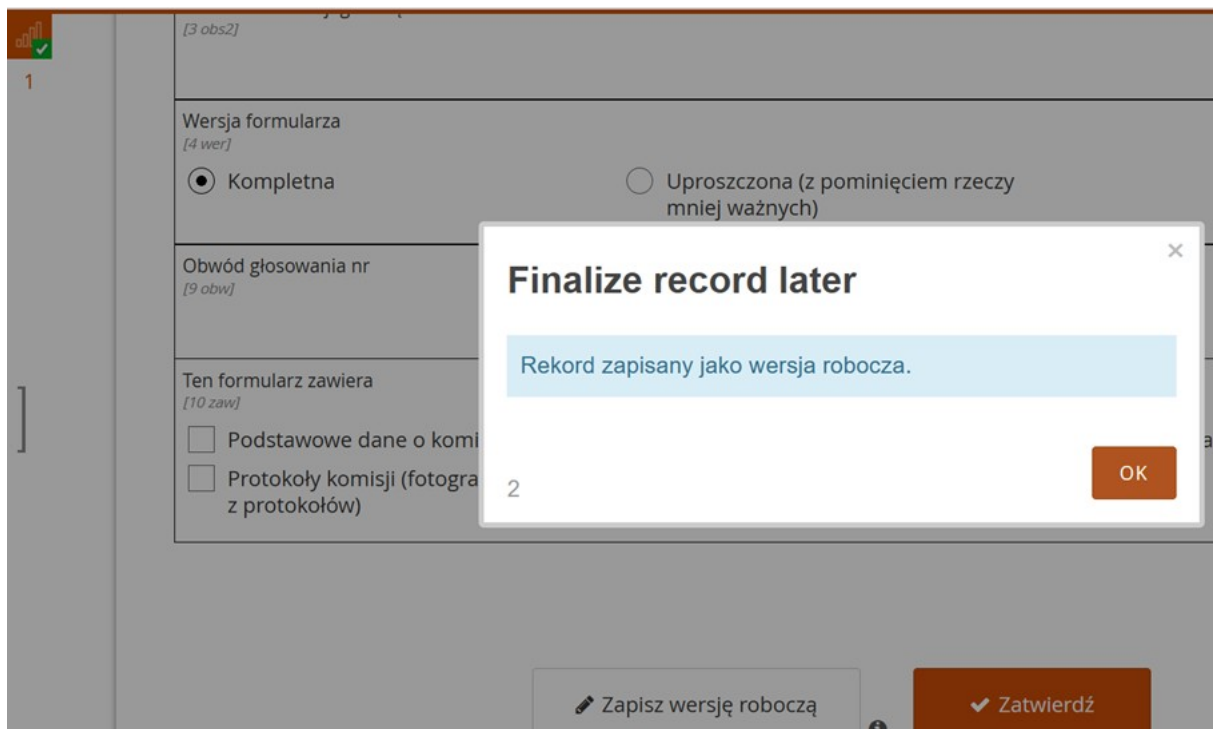
Ruda Śląska 2022 - 1

ANULUJ ZAPISZ I ZAMKNIJ

Zatwierdź

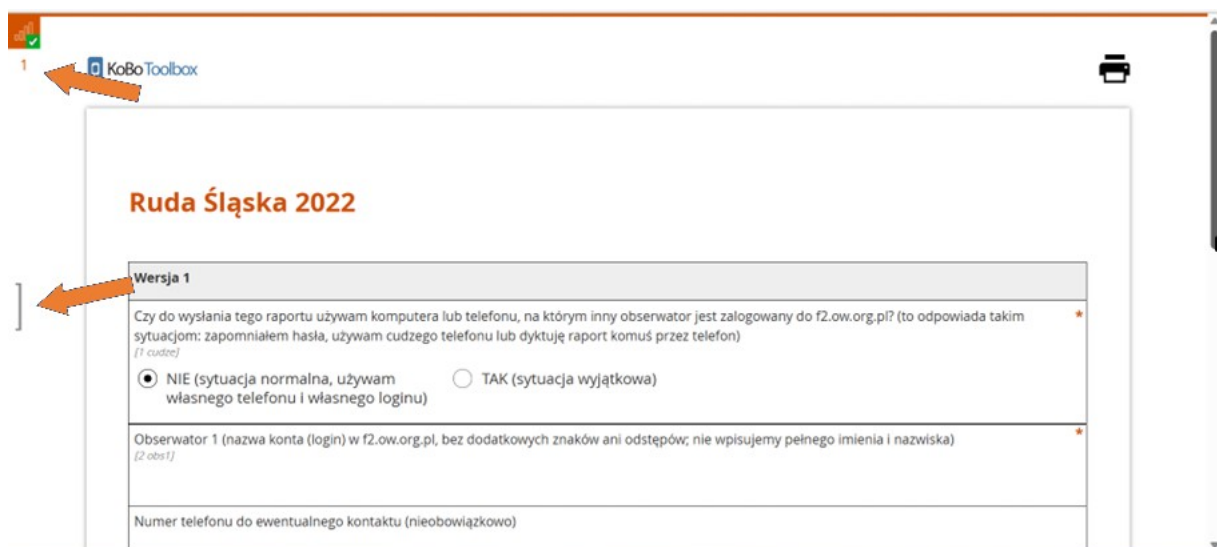
system proponuje nazwę zapisywanej wersji. Możemy zmodyfikować proponowaną nazwę.

Po wciśnięciu **ZAPISZ i ZAMKNIJ** zostanie zapamiętana w naszej bazie pod nazwą Ruda Śląska 2022 – 1 a w obszarze roboczym zostanie znów umieszczona wersja „zerowa” formularza.

The screenshot shows a web form interface. On the left, a vertical sidebar contains a counter '1' and a bracketed area. The main form area has several sections: 'Wersja formularza [4 wer]' with radio buttons for 'Kompletna' (selected) and 'Uproszczona (z pominięciem rzeczy mniej ważnych)'; 'Obwód głosowania nr [9 obw]'; and 'Ten formularz zawiera [10 zaw]' with checkboxes for 'Podstawowe dane o komi...' and 'Protokoły komisji (fotogra z protokołów)'. A modal dialog box titled 'Finalize record later' is open in the center, containing the message 'Rekord zapisany jako wersja robocza.' and an 'OK' button. At the bottom, there are buttons for 'Zapisz wersję roboczą' and 'Zatwierdź'.

Licznik w lewym górnym rogu pokazuje teraz jeden. Możemy zapisywać nieograniczoną liczbę wersji. W dowolnym momencie możemy wrócić do wybranej, zapisanej wersji. Aby to zrobić aktywujemy nakładkę, wciskając nawias klamrowy z lewej strony ekranu ewentualnie klikając na licznik.

The screenshot shows the 'Ruda Śląska 2022' form. The title 'Ruda Śląska 2022' is at the top. Below it, a section titled 'Wersja 1' contains a question: 'Czy do wysłania tego raportu używam komputera lub telefonu, na którym inny obserwator jest zalogowany do f2.ow.org.pl? (to odpowiada takim sytuacjom: zapomniałem hasła, używam cudzego telefonu lub dyktuję raport komuś przez telefon) [1 cudze]'. There are two radio buttons: 'NIE (sytuacja normalna, używam własnego telefonu i własnego loginu)' (selected) and 'TAK (sytuacja wyjątkowa)'. Below this is a text input field for 'Obserwator 1 (nazwa konta (login) w f2.ow.org.pl, bez dodatkowych znaków ani odstępów; nie wpisujemy pełnego imienia i nazwiska) [2 obs1]'. At the bottom, there is a text input field for 'Numer telefonu do ewentualnego kontaktu (nieobowiązkowo)'. On the left side, there is a counter '1' and a bracketed area, both with orange arrows pointing to them. A 'KoBoToolbox' logo is visible in the top left corner.

Tak będzie wyglądała ta nakładka w wypadku, gdy zapisanych wersji jest więcej. W przedstawionym przypadku 3.

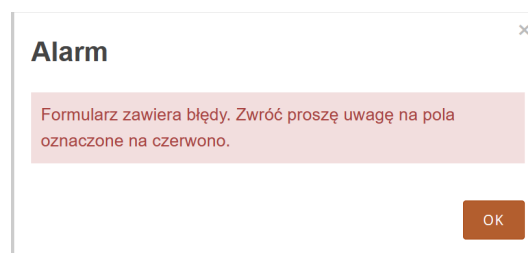

Klikamy nazwę wersji, którą chcemy przywrócić.

Jeśli rezygnujemy - klikamy krzyżyk w prawym górnym rogu nakładki albo nawias kwadratowy z prawej strony, aby schować nakładkę.

1.7.1.2 Wysłanie formularza

Wciskając klawisz **Zatwierdź** zlecamy systemowi wysłanie aktualnej wersji formularza do Obserwatorium Wyborczego. Jeśli nie ma błędów formalnych i jeśli mamy połączenie z internetem, wersja zostanie wysłana. W przypadku błędów formalnych otrzymamy komunikat i będziemy mieli możliwość poprawienia błędów.

- Jeśli wysłaliśmy wersję pobraną z zapisanych – licznik wersji zmniejszy się o 1. Wersja zostanie usunięta z bazy.
- Jeśli była to wersja niezapisana, tworzona bezpośrednio w obszarze roboczym - system sam ją przejściowo zapisze, licznik zwiększy się o jeden. Po wysłaniu zmniejszy się o jeden czyli wróci do stanu wyjściowego.

1.7.2 Wypełnianie formularza

Pewne pola formularza są obowiązkowe. Są one oznaczone gwiazdką w prawym górnym rogu pola. Niewypełnienie takiego pola spowoduje wyświetlenie alarmu po zatwierdzeniu formularza przez użytkownika. Tworzenie wersji formularza zawsze zaczynamy od wypełniania wersji "zerowej". To jest ta wersja, którą otrzymujemy bezpośrednio po zainstalowaniu **Enketo**. W przypadku Ruda Śląska 2022 zawiera grupę składającą się tylko z 7 pól.

Wersja dynamicznie rozbudowuje się w sposób zależny od tego jak wypełniamy pola. Ostatnie, siódme pole, obowiązkowe (patrz str. 60, rys. 11) decyduje jakie grupy pól zostaną dołączone do formularza. Zaznaczając:

Podstawowe dane o komisji i o lokalu,

Sprawozdanie z głosowania lub

Sprawozdanie z liczenia

dołączamy do formularza odpowiadającą wybranej nazwie grupę pól/odpowiadające grupy pól.

Ten formularz zawiera

Podstawowe dane o komisji i o lokalu Sprawozdanie z głosowania Sprawozdanie z liczenia

Protokoły komisji (fotografie, skany i/lub wprowadzone liczby z protokołów)

Podstawowe dane o komisji i o lokalu wyborczym

Kiedy zebrano te dane (w przybliżeniu, z dokładnością do jednej godziny)

hh:mm

Rodzaj obwodu głosowania

stały odrębny (szpital, więzienie itp.)

Czy lokal jest dobrze widoczny z ulicy i oznakowany? (wywieszanie flagi nie jest obowiązkowe)

TAK NIE

Czy lokal jest łatwo dostępny dla wyborców (w tym pytaniu nie chodzi o wyborców niepełnosprawnych; schody nie są przeszkodą w udzieleniu odpowiedzi TAK)

Za tą grupą/grupami zostaje dołączona grupa powtarzalna:

Video, foto, audio.

Powtarzalna, bo może składać się z wielu segmentów o tej samej strukturze. Można w niej umieszczać nagrane pliki, zdjęcia.

☐	Tylko część kart opieczętowano rano
☐	Inna sytuacja, opisana poniżej
Czy niniejsze sprawozdanie o podstawowych danych wymaga pilnej reakcji? <small>[38 podstPine]</small>	
☐	TAK
☐	NIE
Komentarz ogólny dotyczący podstawowych danych o komisji <small>[39a podstKom]</small>	
<p>» Video, foto, audio</p>	
<p>Video <small>[39 podstV]</small></p> <p>Kliknij tutaj aby wgrać plik. (< 10MB)</p>	
<p>Foto <small>[40 podstF]</small></p> <p>Kliknij tutaj aby wgrać plik. (< 10MB)</p>	

Ekran powyżej przedstawia końcówkę grupy **Podstawowe dane o komisji i o lokalu** i początek grupy powtarzalnej **Video, foto, audio**. Wstępnie ta druga grupa zawiera jeden segment:

» Video, foto, audio	
<p>Video <small>[39 podstV]</small></p> <p>Kliknij tutaj aby wgrać plik. (< 10MB)</p>	
<p>Foto <small>[40 podstF]</small></p> <p>Kliknij tutaj aby wgrać plik. (< 10MB)</p>	
<p>audio <small>[41 podstAu]</small></p> <p>Kliknij tutaj aby wgrać plik. (< 10MB)</p>	
<p>Opis <small>[42 podstT]</small></p>	
+	

Klikając w odpowiednie pole możemy wprowadzić jeden plik wideo, jedno zdjęcie lub jeden plik audio. Jeśli chcemy wprowadzić więcej, klikając na '+' na dole, dodajemy kolejny segment. Jeśli uznaliśmy, że niepotrzebnie dodaliśmy segment, '-' na dole z prawej pozwoli nam usunąć ostatni segment.

» Video, foto, audio

Video
[39 podstV]
Kliknij tutaj aby wgrać plik. (< 10MB)

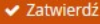
Foto
[40 podstF]
Swietlica-21_10_27.JPG

audio
[41 podstAu]
Kliknij tutaj aby wgrać plik. (< 10MB)

Opis
[42 podstT]
Kolejka przed lokalem wyborczym.

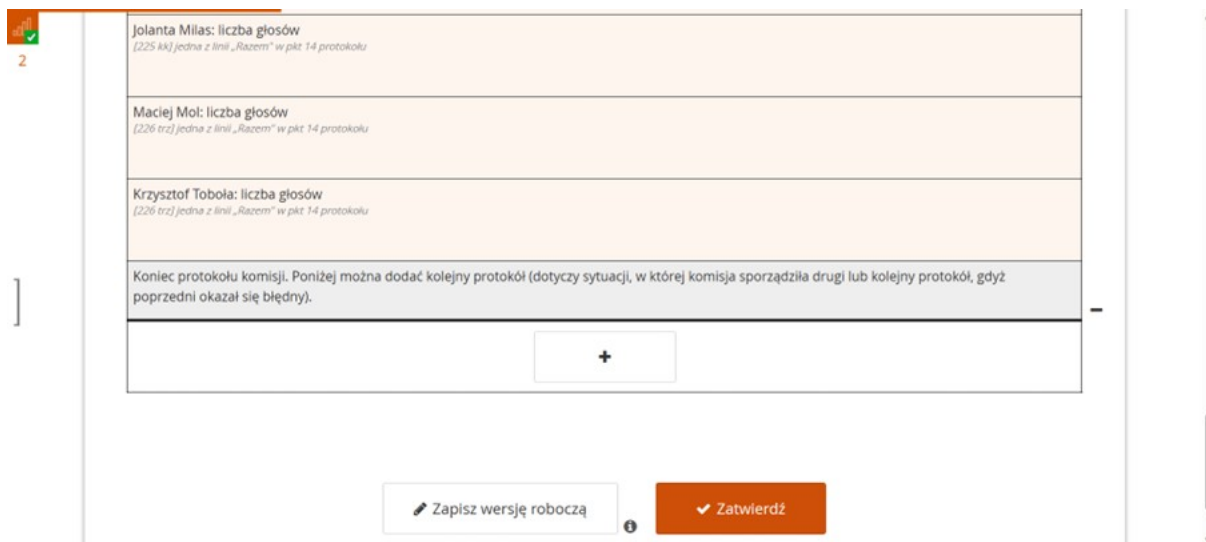
 Zapisz wersję roboczą   Zatwierdź

Z prawej strony pola, do którego wprowadzono jakiś plik widoczne są dwie ikonki:

Pierwsza służy do usuwania pliku, druga do pobrania.

Jeśli w pierwszej grupie formularza, w polu **Ten formularz zawiera** (patrz str. 60, rys. 11) zaznaczymy **Protokoły komisji (fotografie, skany i/lub wprowadzone liczby z protokołów)** dołączona zostanie grupa o takiej nazwie. Jest to grupa powtarzalna. Jeden segment odpowiada jednemu protokołowi. Najczęściej obwodowa komisja wyborcza sporządza jeden protokół, ale zdarza się, że wymagana jest korekta pierwszej wersji protokołu.

The screenshot shows a form segment with a list of protocol entries. Each entry includes a name and a description of the number of votes. The entries are:

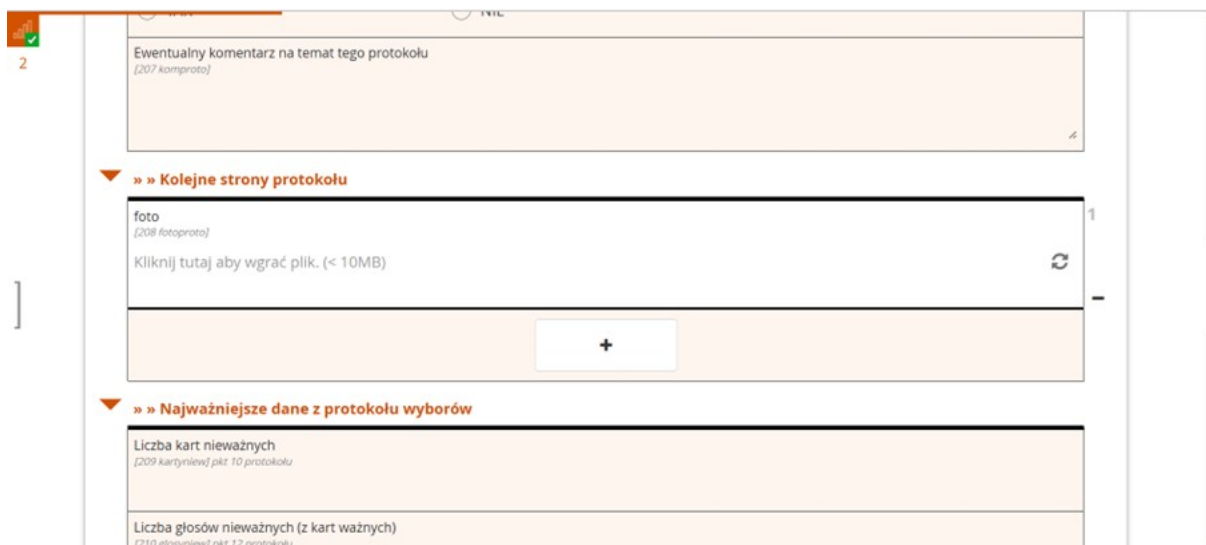
- Jolanta Milas: liczba głosów [225 kł] jedna z linii „Razem” w pkt 14 protokołu
- Maciej Mol: liczba głosów [226 trz] jedna z linii „Razem” w pkt 14 protokołu
- Krzysztof Tobiola: liczba głosów [226 trz] jedna z linii „Razem” w pkt 14 protokołu

Below the list is a grey box with the text: "Koniec protokołu komisji. Poniżej można dodać kolejny protokół (dotyczy sytuacji, w której komisja sporządziła drugi lub kolejny protokół, gdyż poprzedni okazał się błędny)."

At the bottom of the segment is a white box with a '+' sign, and two buttons: "Zapisz wersję roboczą" and "Zatwierdź".

Na końcu segmentu tej grupy jest '+' pozwalający dodać kolejny segment, dla wprowadzenia opisu kolejnego protokołu.

Wewnątrz segmentu znajduje subgrupa powtarzalna **Kolejne strony protokołu**, w której umieszczamy zdjęcia kolejnych stron protokołu:

The screenshot shows a form segment with a sub-group titled "Kolejne strony protokołu". The sub-group contains a file upload field with the text: "foto [208 fotoproto] Kliknij tutaj aby wgrać plik. (< 10MB)".

Below the file upload field is a white box with a '+' sign, and a button with a refresh icon.

Below the sub-group is another sub-group titled "Najważniejsze dane z protokołu wyborów". It contains two fields:

- Liczba kart nieważnych [209 kartyniew] pkt 10 protokołu
- Liczba głosów nieważnych (z kart ważnych) [210 głosyniew] pkt 12 protokołu

W przypadku pewnych pól formularza, wybór opcji odpowiedzi może spowodować dodanie pola/pól.

Przykład, grupa **Głosowanie**. Fragment formularza:

2

Czy pojawiła się w lokalu zorganizowana grupa wyborców (np. grupa, która przyjechała razem autokarem)?
[82 grupa]

TAK NIE

Czy przestrzegana jest tajność głosowania?
[85 tajn] Pytanie dotyczy również przestrzegania tajności przez wyborców, art. 52 § 5 i § 6

TAK, zawsze Nie w pełni: wyborcy wypełniali karty na widoku (kilka przypadków) Nie w pełni: wyborcy wypełniali karty na widoku (wiele przypadków)

Nie w pełni: w czasie wrzucania karty widać, jak jest wypełniona (kilka przypadków) Nie w pełni: w czasie wrzucania karty widać, jak jest wypełniona (wiele przypadków) Nie w pełni: ktoś patrzy, jak ktoś głosuje (kilka przypadków)

Nie w pełni: ktoś patrzy, jak ktoś głosuje (wiele przypadków, ale nikt nie obserwuje systematycznie, na kogo wyborcy głosują) NIE: ktoś patrzy systematycznie, na kogo wyborcy głosują

Czy komisja interweniuje, gdy tajność głosowania nie jest przestrzegana?
[86 tajne] Art. 52 § 6a

TAK, zawsze zazwyczaj TAK zazwyczaj NIE

NIE, nigdy

Ewentualne uwagi w sprawie tajności głosowania
[87 tajn]

gdy w polu **Czy pojawiła się w lokalu zorganizowana grupa wyborców (np. grupa, która przyjechała razem autokarem)?** Wybraliśmy odpowiedź – NIE,

2

Czy pojawiła się w lokalu zorganizowana grupa wyborców (np. grupa, która przyjechała razem autokarem)?
[82 grupa]

TAK NIE

Czy mamy powody, by sądzić, że taka grupa
[83 grupasie]

przyjechała spoza obwodu wyborczego obsługiwane przez ten lokal

głosuje tak, jak jej ktoś każe (ktoś grupę kontroluje)

nie zachodzą powyższe okoliczności

Komentarz o grupie, która przyjechała:
[84 grupa]

Czy przestrzegana jest tajność głosowania?
[85 tajn] Pytanie dotyczy również przestrzegania tajności przez wyborców, art. 52 § 5 i § 6

TAK, zawsze Nie w pełni: wyborcy wypełniali karty na widoku (kilka przypadków) Nie w pełni: wyborcy wypełniali karty na widoku (wiele przypadków)

Nie w pełni: w czasie wrzucania karty widać, jak jest wypełniona (kilka przypadków) Nie w pełni: w czasie wrzucania karty widać, jak jest wypełniona (wiele przypadków) Nie w pełni: ktoś patrzy, jak ktoś głosuje (kilka przypadków)

Nie w pełni: ktoś patrzy, jak ktoś głosuje (wiele przypadków, ale nikt nie obserwuje systematycznie, na kogo wyborcy głosują) NIE: ktoś patrzy systematycznie, na kogo wyborcy głosują

gdy wybraliśmy odpowiedź – TAK.

1.8 Sytuacje szczególne

W opisie procedury uzyskiwania przez obserwatora uprawnień do wysyłania raportów, zakładałem typowy przebieg tego procesu. W zdecydowanej większości przypadków tak ona przebiega. W praktyce zdarzają się odstępstwa od przedstawionego scenariusza. Opiszę teraz kilka sytuacji nadzwyczajnych.

1.8.1 Jak zmienić parametry istniejącego konta (w szczególności: jak zmienić zapomniane hasło)?

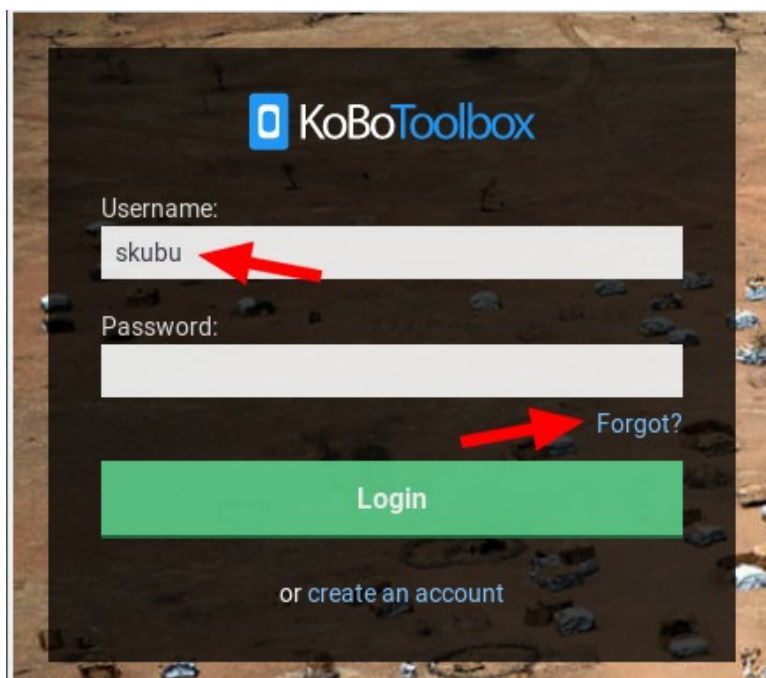
Jeśli już mamy konto, ale jego parametry nie są właściwe

- imię i nazwisko niewłaściwe – przypomnijmy, że Obserwatorium Wyborcze wymaga używania prawdziwego imienia i nazwiska
- adres poczty elektronicznej niewłaściwy
- zapomniane hasło

to zamiast tworzyć nowe konto, możemy zmienić parametry starego.

1.8.1.1 Zapomniane hasło

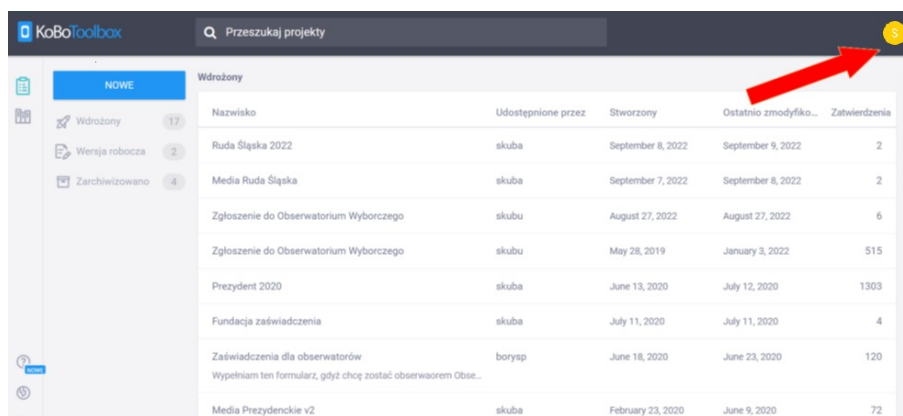
Na rysunku 1 (str. 5) wpisujemy nazwę konta i klikamy „Forgot?” („zapomniałem?”) (nie klikamy „Login”):

... wtedy system pyta nas o adres pocztowy połączony z kontem (jeśli nie tylko zapomnieliśmy hasło, ale też nie znamy adresu, to nie możemy samodzielnie odzyskać konta). Musimy podać adres, a potem kliknąć na link we wiadomości, którą dostaniemy od systemu.

1.8.1.2 Zmiana innych parametrów

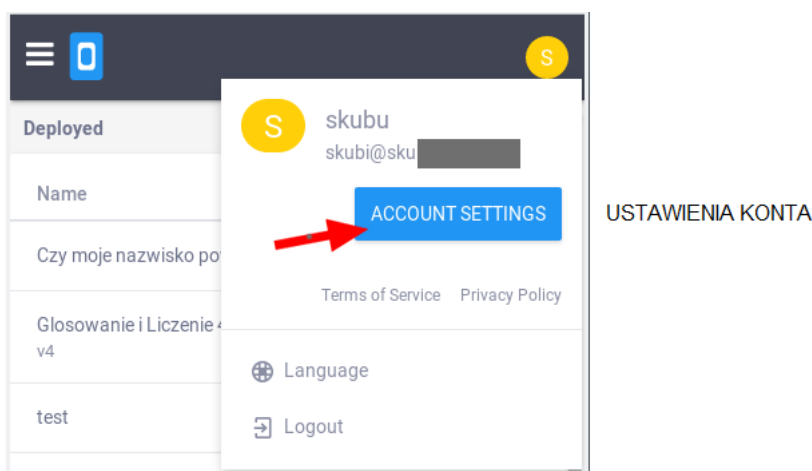
Logujemy się. Następnie klikamy na kółko w prawym górnym rogu, zawierające inicjał nazwy użytkownika:

Rysunek 12: Obraz widziany przez zalogowanego obserwatora

i w ten sposób otrzymujemy informacje na temat konta, do którego nasz komputer jest zalogowany: nazwę konta (login; tu: **skubu**) i powiązany z nim adres poczty elektronicznej (tu: zaczynający się od **skubi@sku**)

Klikamy „ACCOUNT SETTINGS” („USTAWIENIA KONTA”):

... i wtedy pojawi się możliwość zmiany parametrów konta. Ważne parametry, to

- imię i nazwisko (*name* albo *nazwa*) (przypominamy: Obserwatorium Wyborcze wymaga, aby każdy obserwator używał swojego prawdziwego imienia i nazwiska)
- adres poczty elektronicznej (*Email*)
- hasło (przycisk *MODIFY PASSWORD*)

Pozostałe parametry są mało istotne.

skubu **SAVE CHANGES**

Privacy

Require authentication to see forms and submit data

Name

Marcin Skubiszewski 3

Use this to display your real name to other users

Email

skubi@...

MODIFY PASSWORD

Organization

Obserwatorium Wyborcze

Organization Website

Primary Sector

Select...

Select the primary sector in which you work.

Gender

Select...

Bio

Phone Number

Address

ZACHOWAJ ZMIANY

ZMIENŃ HASŁO

Zmieniamy parametry, po czym klikamy *SAVE CHANGES* (zapisz zmiany).

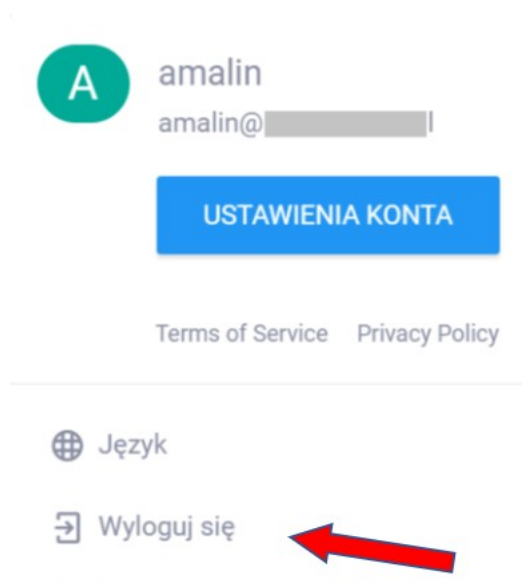
1.8.2 Sytuacje nietypowe przy tworzeniu konta: co zrobić, jeśli podczas próby utworzenia konta pojawiła się strona podobna do rysunku 12 (str. 71)?

Pojawienie się strony podobnej do tej na rys. 12 oznacza, że w momencie, kiedy chcieliśmy utworzyć konto, już byliśmy zalogowani na jakieś konto w systemie. W tej sytuacji trzeba zrozumieć, dlaczego jesteśmy zalogowani. Możliwości są takie:

1. ktoś inny używał tego samego komputera przed nami i się zalogował na swoje konto;
2. my już się zalogowaliśmy na tym komputerze (przed chwilą, a może przed kilkoma miesiącami); być może zapomnieliśmy, kiedy się zalogowaliśmy i na jakie konto.

1.8.2.1 Sytuacja 1: ktoś używał tego samego komputera przed nami

W sytuacji 1 trzeba kliknąć na kółko z inicjałem, w prawym górnym rogu:

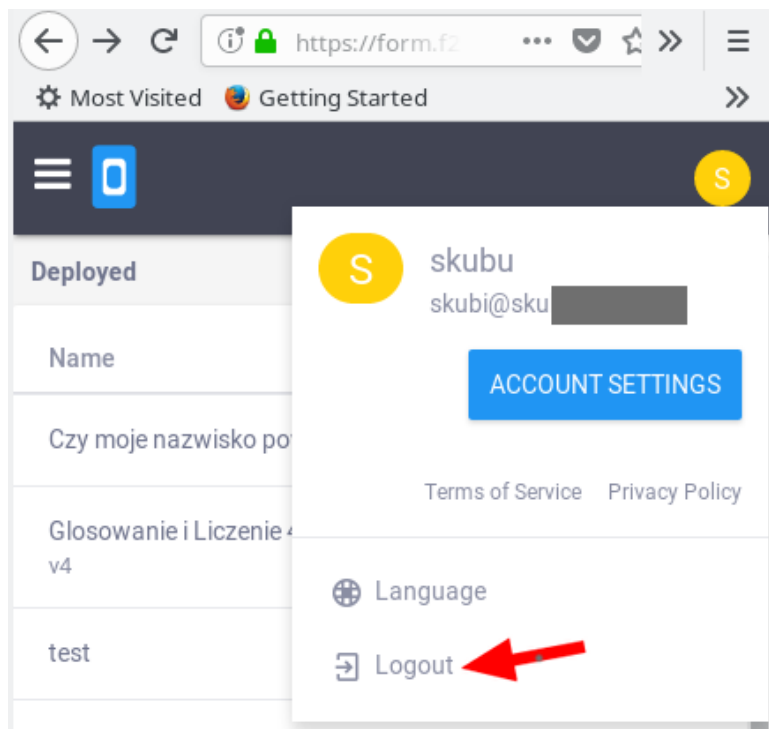

... a następnie wylogować się, czyli kliknąć tu, gdzie wskazuje czerwona strzałka powyżej.

1.8.2.2 Sytuacja 2: jesteśmy zalogowani, ale nie pamiętamy, dlaczego, na jakie konto i od kiedy

Żeby sprawdzić, na jakie konto jesteśmy zalogowani, należy kliknąć na pokolorowane kółko z inicjałem w prawym górnym rogu okienka.

Jeśli oglądając parametry zorientujemy się, że to nie nasze konto (chcemy je zostawić w spokoju i utworzyć inne), wylogowujemy się klikając „Logout” w ten sposób:

Teraz jesteśmy wylogowani. Pojawia się obraz jak na rys. 1 (str. 5)

i możemy utworzyć konto tak, jak to opisane powyżej.

Jeśli natomiast jest to nasze konto, którego chcemy dalej używać – to w miarę potrzeby zmieniamy parametry i używamy.

1.9 Wsparcie techniczne

Obserwatorium Wyborcze prowadzi telefoniczne wsparcie techniczne. W sprawie jakichkolwiek pytań związanych z tym, co opisane w tej instrukcji, lub z wysyłaniem raportów prosimy dzwonić na numer **883 188 969** (Obserwatorium Wyborcze) lub **793 289 693** (wsparcie techniczne).

- Podczas głosowania i liczenia głosów te numery działają cały czas (również w środku nocy).
- Poza momentami wyborów te numery działają w normalnych godzinach, powiedzmy 8:00-22:00 (są obsługiwane przez wolontariuszy).

Rozdział 2

Praca koordynatora

Koordynator, to osoba, która zajmuje się organizacją pracy obserwatorów społecznych przed wyborami, w ich trakcie i tuż po nich. Czuwa nad tym, aby wszystkie czynności z tym związane przebiegały sprawnie i w sposób zrozumiały dla uczestników tego procesu. Koordynator może mieć współpracowników wybranych przez siebie.

Istotna jest także ścisła współpraca z innymi koordynatorami. Często szybka wymiana informacji decyduje o powodzeniu obserwacji.

2.1 Jakie umiejętności i wiedzę powinien mieć koordynator

Koordynator powinien odbyć szkolenia zgodnie z wymogami Obserwatorium Wyborczego

Koordynator powinien mieć zainstalowane aplikacje **KoBo Collect** (do systemu Android, na telefony, tablety) oraz **Enketo** (na przeglądarki internetowe, w tym na iPhone) i umieć ich używać. Wystarczy, że koordynator zna tylko jedną z nich, ale gorąco zalecamy, by znał obie, gdyż w ten sposób będzie mógł pomagać obserwatorom, którzy używają jednej lub drugiej aplikacji.

Koordynator powinien nabyć umiejętność poruszania się po stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej i po internetowym Biuletynie Informacji Publicznej gmin. Szczególnie chodzi o szukanie:

- adresów komisji wyborczych (nie wysyłamy obserwatorów do komisji bez sprawdzenia aktualnego adresu, ponieważ obwody głosowania mogą ulec zmianie, a tym samym zmienią się adresy komisji znane od wielu lat);
- wyników w poprzednich wyborach (np. 100% głosów na jednego kandydata w wyborach prezydenckich jest wskazaniem do wysłania obserwatora do takiej komisji);
- kontaktów do Komisarzy Wyborczych (może zaistnieć konieczność złożenia skargi w trakcie wyborów);
- składów komisji (składy komisji mogą być również publikowane na stronach urzędów miast i gmin w BIPie).

Obserwator udając się do Komisji powinien znać jej skład

2.2 Opieka nad obserwatorami przed wyborami

Koordinator kontaktuje się z obserwatorami z przydzielonego rejonu

Koordinatorowi kontakty przekazuje Obserwatorium Wyborcze z Formularza Zgłoszeniowego. Koordinator może też pozyskiwać obserwatorów samodzielnie np. spośród znajomych czy rodziny lub w inny sposób.

Kontakt z osobą z formularza zgłoszeniowego musi zostać zrealizowany w możliwie najkrótszym terminie. Wiele osób zgłasza się w ostatniej chwili przed wyborami, więc czas odgrywa tu szczególnie dużą rolę.

2.2 Koordinator ustala z kandydatem jego zakres działalności np. obserwacja wyborów, mediów, czy inna działalność na rzecz OW.

Dane osób chętnych do obserwacji mediów koordinator przekazuje do sekcji mediów.

Kontakt do sekcji mediów :

2.3 Koordinator przekazuje na bieżąco potencjalnym obserwatorom w komisjach wyborczych informacje i dokumenty niezbędne do wykonania ich zadań , a zwłaszcza :

- wszelkie nowe wytyczne i informacje o szkoleniach
- materiały szkoleniowe tj. linki do Kodeksu Wyborczego, wytycznych PKW dla OKW, linki do filmów szkoleniowych , Niezbędnik Obserwatora ze wszystkimi niezbędnymi informacjami (np. co należy zabrać ze sobą do komisji, numery telefonów do sztabu OW, linki do ważnych dokumentów) Link do Niezbędnika :, wzór plakietki do wydrukowania :
- ustala adres komisji do obserwacji oraz odnajduje jej skład – to może być komisja wybrana przez obserwatora lub z listy PKW .Można obserwować jedną lub kilka komisji .Koordinator podaje obserwatorowi skład komisji
- Dane komisji i dane obserwatora tj. imię , nazwisko , nr telefonu muszą zostać wpisane do formularza obserwacji , dostępnego w chmurze tylko dla koordinatorów
- upewnia się , że obserwator się przeszkolił , ma zainstalowaną aplikację KoBo Collect lub Enketo do raportowania i umie się nią posługiwać
- informuje o konieczności wysłania próbnego raportu dzień przed wyborami
- przekazuje kontakty do wsparcia informatycznego
- przekazuje zaświadczenia (dokumenty wystawione przez OW, uprawniające do obserwacji) obserwatorom , którzy będą obserwować pracę komisji wyborczych.

Zaświadczenia można wysłać pocztą lub wręczyć osobiście. Preferowany jest kontakt osobisty, aby poznać obserwatora i aby obserwatorzy mieli szansę poznać się nawzajem. Sprawdzone sposoby to wydawanie zaświadczeń w kawiarni w centrum handlowym, lub innym miejscu, w którym można swobodnie porozmawiać

2.3 Opieka nad obserwatorami w dniu wyborów

3.1 Koordynator musi być dostępny pod numerem telefonu znanym wszystkim obserwatorom z jego grupy

3.2 Mogą pojawić się sytuacje wymagające szybkiej reakcji ze strony koordynatora, np.:

- obserwator ma kłopoty w komisji i potrzebuje porady lub bezpośredniego wsparcia przez koordynatora w miejscu obserwacji. W razie problemów dostępny będzie też numer interwencji prawnej OW
- czasami istnieje konieczność zmiany komisji w trakcie obserwacji z różnych przyczyn. Koordynator wyznacza wtedy obserwatorowi nową komisję telefonicznie
- czasami koordynator powinien dostarczyć osobiście zaświadczenia obserwatorom

3.3 Koordynator kontaktuje obserwatorów między sobą np. w sytuacji gdy będą prowadzić po sobie obserwację w tej samej komisji czy w inny sposób mogą sobie pomóc

3.4 Koordynator sprawdza czy obserwator dotarł do wyznaczonej komisji (sms, pytanie w formularzu ?)

3.5 Koordynator sprawdza czy dotarł raport z obserwacji do OW i czy obserwator nie ma problemów z wypełnianiem raportów. Czasami konieczne jest wypełnienie raportu za obserwatora, który dyktuje odpowiedzi telefonicznie

2.4 Zadania koordynatora po wyborach

4.1 Koordynator kontaktuje się z obserwatorami w sprawie zgód na użycie ich danych osobowych w różnych sprawach związanych z wyborami np. protestach, jeżeli oczywiście zaistnieje taka konieczność

4.2 Koordynator rozsyła raporty końcowe z obserwacji do obserwatorów